

RADIMAS
cymui PLAUKU.
plaukus ant galvos?

pučkal?
kaip išgydyti ligas?
slenka ir randasi
kad galva pasilike
igu nesigdydai. Jėigu
er laisvė, o bus išsi-
nuo ko plaukai sien-
nas, gyduoles nesun-
nebijokite parasyti
ištuos nė cento. Tur-
adėkavonių nuo žmo-
Rasyk pas:

ay & S. 8th st.
Brooklyn, N. Y.

Agentai.
ŠKIUVĖ, keliau-

tlar St. Easton, Pa.

TČIUS

sky All., Pittsburg, Pa.

USKAS

ain Ave. Scranton, Pa.

AS

Lombard St., Baltimore,

SKAS

en St., Worcester, Mass.

VČIUS

sl. St., New Haven, Conn

Tik už
25c.

Auksinis Lalkrodelis

Nereikia slųst

pinigus, 500 bus

it bargo. Męs no-

dinti su geriausiais

Už tai jūs dabar

vieną ant bargo.

die sekančiu adresu:

Watch Co.

hames st.

ork, N. Y.

ondo.

junga metų bęgije va-

s irgi padaromos gam-

Argi nebutų galima

ie? Jug dienos klau-

s nenoroms spire m-

avimų. Idant liand-

atidėtina pareiga b-

vi gyvenimo klausim-

knygutes. Pavyzd-

istorija». Argi pas-

augai! Prisiđėkite

lis darbas. Męs l-

zdinimui minėty ve-

neatsisakys tą pad-

nsim liandies dvas-

lm. per J. Grinius.

THE LITHUANIAN WEEKLY
"KOVA"
Published every Friday by the
LITHUANIAN SOCIALIST FE-
DERATION OF AMERICA
[Incorporated April 28, 1908.]
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

KOVA

LIETUVISKAS SAVAITRAŠTIS
"KOVA"
Išleina kas Pėtnyčia Lėldžia
LIETUVIŲ SOCIALISTŲ SA
JUNGA AMERIKOJE
Inkorporuota Balandžio 28 d. 1908.
"KOVA"
1815 E. Moyamensing Avenue
PHILADELPHIA, PA.

Nr. 32. Philadelphia, Pa., 12 d. Rugpjūčio (August), 1910 m. Metas VI.

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER MAY 17, 1906, AT THE POST OFFICE AT PHILADELPHIA, PA

TURINYS.

ĮVAIRŲS STRAIPSNIAI.

J. B. S.	Kapitalistiška civilizacija.....	385
P. Kovas	Socijaldemokratų mokslo pamatai.....	386
Birmantaitė	Pinigai.....	387
J. B. S.	Internacionalizmas ir tt.....	387
L. F. d' M. R.	Darbininkų solidariskumas ir tt.....	389
J. B. S.	Marselietė.....	390

BELETRISTIKA ir POEZIJA.

Arzuolaitis	Kalėjime.....	391
J. B. S.	Atlasas.....	392
Panendrės Bitininkas	Mūs Daugel.....	392
	Viešas apskelbimas kun. Miluko darbų.....	393
	Kasžin ar ir tai — tautos meilė?.....	393
	LAIŠKAI Į REDAKCIJĄ.....	394
	KORESPONDENCIJOS.....	394
	SAŠUNGOS REIKALAI.....	396

TIK ANT TRUMPO LAIKO PROGA.

Gauti vieną dolerį knygomis!

Kiekvienas, kuris tik per mane užsirašys sau, arba kitą naują skaitytoją laikraščiui prikalbė, prisiunčiant \$2.00 ant mano vardo, apturės vieną iš čion paminėtų laikraščių: t. y. "KOVA", "LIETUVA", "VIENYBĖ LIET." ar "LAISVĄJA MINTI" per istius metus; taip pat gaus dovaną garsiąją knygą "BALTRAMIEJAUS NAKTI", verstą iš prancėzų kalbos, kurios kalna 75c. ir dar "GRAMATIKA" (MOKYTOJA) iš kurios išmoksi anglišką KALBĄ taip labai reikalingą Amerikoje. Laikraščių prenumerata metams vistiek 2 dol. kaštuoja, jei užsirašyt iš rėdytės, bet kuris per mane užsirašys, tai gaus ir laikraštį ir labai naudingas knygas. Kaip tik prisitęs 2 dol už naują skaitytoją, tuojaus viską apturės. Metas skaitosi nuo dienos užsirašymo. Duodu dovanas, kad laikraščių skaitytojai dangintųsi ir lietuviai, kaip ir sveitimaučiai turėtų gramatiką, išmokyt anglišką kalbą.

JOHN NAUJOKAS, 120 Grand St., Brooklyn, N. Y.
THE JUNGLE „Rasta“ dar galima gauti, prisiunčiant VIENĄ DOLERĮ.

Yra žinoma ant viso svieto kokiam reikalui yra naudojamas „Anchor Pain Expeller“, tai geriausi vaistai, išdirbti pagal geriausius ir naujausius mokslo patyrimus. Visas svietas juos naudoja, nes iki šiam laikui nėra jiems lygių. Prekė už buteliuką 25 ir 50 centų.

Revoliucijos Gimimo Momentas.

NAUJAS GRAŽUS PAVEIKSLAS Šis paveiklas perstato Revoliucijos gimimo momentą: sukylimą liandies prieš cariską valdžią. Paveikslas didumas 14X16 colių, prekė su prisiuntimu 20c, daugias imantiems ant karto, nuleidžiama 50 procentų. Ji parduodam todėl taip pigiai, kad norime praplėnti tarpe darbininkų klasos revoliucjoniskas mintis.

Norintieje turēt šį paveiklą kreipkitės į „Kovos“ Administraciją.

Kiekvienam Sąjungos draugui reikalingi.

Gražas prie lalkrodelio socijalistiškas reteželis su globu, broliškai sveikinancios dvi rankos arba su svyturim ir socijalistišku parašu. Preke už vieną 25c. Socijalistiški ženkleliai visokių gatunkų: paprasti—preke 5c, paausnoti—25c; daugias imantiems nuleidžiama nuosimtis. Reikalaudami sluskit pinigų krašos ženkleliais arba Money Orderiu. „Kovos“ Adminlstracija.

THE LITHUANIAN WEEKLY „KOVA“ PUBLISHED EVERY FRIDAY BY THE Lithuanian Socialist Federation of America

J. B. SMELSTORIUS, Editor J. GRINIUS, Business Manager

SUBSCRIPTION RATES in all parts of the World		PRENUMERATA visose dalyse sviete	
One year	\$2.00	Vienleims metams	\$2.00
Six months	1.00	Šešleims mėnesiams	1.00
Three months50	Trims mėnesiams50
ADVERTISEMENT RATES ON APPLICATION.		APGARŠINIMU KAINOS ANT UŽKLAUSIMO.	

„KOVOS“ Spauštuvėj spaudinam visokius spaudos darbus.

Spauzdinam netik plakatus, tikietus ir programus baliams, bei teatram, netik visokius biznieriškus apgarsinimus, draugystēm ir klubam konstitucijas, bet ir visokias dideles knygas. Užsaky-mus išpildom visuomet į laiką greit, gražiai, už labai prieinamą prekę. Turintieje kokį nors spaudos darbą, kreipkitės į „Kovos“ spauštuvę kiekvienam laike ypatingai ar per laiškus sekančiu ant-rašu:

„KOVA“

1815 E. Moyamensing Ave. Philadelphia, Pa.
Telefonas, Keystone, Main 2958.

Naujiena! NEBUYUSI PROCA! Naujiena!

Nesulyginimai gražios iš atžvilgio artistiško padirbimo

ATVIRUTĖS, padirbtos iš garsingiausių tėpliorių-artistų paveikslų žinomų visam pasauliėje.

Atvirutės kuotikriausiai padirbtos iš didžiųjų paveikslų labjausiai bran-ginamų didžiuosė muzejuose Londone, Paryžiuje, Louvre, Madrite etc. Spaudintos ant puikios storos bristol popieros, puikiomis naturaliskomis spalvomis, su paausotais kraštais. Yra tai gražiausios atvirutės, kokias galima, kur-nors gauti, nes importuotos iš užsienio.

Kaina tik 10c. viena. 3, už 25c. 7, už 50c.
Už \$1.00, 15 atviručių.

✠	YPATINGA PASTABA	✠
5c.	Atkreipiame atydą ant puikiai padirbtos atviru-tės, perstančios Francuzų aficiera, autoriu Marselietes, Rouget de l'Isle , pirmu kartu savo parašytą giesmę giedantį Strassburgo burmistro Dietricho namuose. Atvirutė perstato tarsi gyvą paveikslą, įvalzdina tą įspudį ir užsidegima, ko-kius pagimdė klausytojuose pirmu kartu užgie-dota ta šventa pavergtajai žmonijai giesmė.	5c.
✠		✠

Kiekvieno darbininko širdije privalo sleptis paminklas poetui-tvaršiliui tos giesmės, kuri veda minias kovon už laisvę, kiekvienam yra vėrta matyti bent paveikslą jos autoriaus. Iš priežasties 150 metinio jubilejaus „Marselietės“ šiais metais, atvirutės parduodamos bus tik po 5c. viena.

ADRESUOKIT TAIP: „KOVA“ Atvirų Laiškelių Skyrius.
1815 E. Moyamensing Ave. PHILADELPHIA, PA.

«KOVOS» Agentai.

J. RUDMINAS

Kazano Aptiekoj Sheel an loab, Pa

J. VISOCKIS

8139 Vincinuas Road, Chicago Ill

FR. GOLUBICKI

Box 172, Melrose Park, Ill

J. MATJOŠAITIS

120-124 Grand St., Brooklyn, N. Y.

G.A. PUPAUSKY & CO.

2342 S. Leavitt St., Chicago, Ill.

MATT SENKUS

46 Knox St., Lewiston, Me.

A. M. RUKAS

72 Hudson ave., Brooklyn, N. Y.

J. ŠUKIS

70 W. 25th St., Chicago, Ill.

J. PETRIKIS

1514 Ross Ave., Scranton, Pa

J. M. ŠIMKUS

4619 S. Ashland ave., Chicago, Ill.

A. A. REKLAITIS

234 Wayne St., Jersey City, N. J.

SIMON KARALIUS

342 Lenox St., Norwood, Ma s.

P. A. JETULEVIČIUS.

Box 203 Lawrence, Mass.

V. STRIGAS.

3207 Salmon St., Philada, Pa.

F. STASIUKELIS.

Box 1588, Fitchburg, Mass

J.A. TILINDIS.

1115 Exchange av. E. St. Louis, Ill.

M. GELGOTA.

1212 Buttonwood Philad, Pa.

K. ARMINAS.

Box 7 Willamston, Pa.

J. ZALANSKAS.

11 Charter, St Exeter, N. H

A KALASKY

Box 1806, Rent. n, Wash

A. UNGURAITIS

120 Grand, St. Brooklyn, N. Y.

A. KAZEKEVIČIUS.

PO BOX 60, Edwards Ind.

J. BINDOKAITIS.

71 Henry St. Rochester, N. Y.

M.K. ŽVINGILAS.

18 Foley st. Bristol, Conn

ONA PETRAUSKIŪĖ,

keliaujantis agentas:

1020 Butler St. Easton, Pa.

ALEX. BASEVIČIUS

3019 Pulaaky All., Pittsburg, Pa.

V. K. RAČKAUSKAS

1401 N. Main Ave. Scranton, Pa.

P. GLAVECKAS

635 W. Lombard St., Baltimore.

J. KALAKAUSKAS

55 1/2 Green St., Worcester, Mass.

J. J. VAITKEVIČIUS

227 Chapel, St, New Haven, Conn.

NAUJAS ISZRADIMAS

Sustiprinimui ir Užlaikymui PLAUKU.

Ar norite užlaikyti plaukus ant galvos? stovka plaukai? galva pilka? ant veido yra papučkal? norite gaut rodą, kaip išgydyt ligas? Jeigu plaukai slenka ir randasi

Pleiskeny tai yra ženklai, kad galva pasiliks plika už keliu mėnesių jeigu nesigydysi. Jeigu norite galte ats-ukti per laiską, o bus iseli- ta Dykal visi aprasymai nuo ko plaukai slenka ir pleiskeny at-iradimas, gyduoles neslun- čiame panevalli ir C.O.D. nebįjokite parasyti laiską, nes už rodą nekastoos nš cento. Turime apie pusę milijono padėkavonių nuo žmonių visokių tautysčių. Rašyk pas:

Drs. Brundza Co. Brdway & S.8th et, Brooklyn, N.Y.

Mokykis angliszka!

Aš mokinu skaitymo, siliabiavimo, aritmetikos, geografijos ir istorijos, geriausia metoda ir su geriausiu pasiseklmu. Drukuotos Lekeljos išsiuntinėjamos po visus pasaules kraštus. Rašyk postkartę.

Korespondencijinis Angliškas mokytojas

Chas. A. Jaffe

341 So. 5 th Street, Philadelphia, Pa.

KAS PRISIUS IOC. PACZIO MARKEMIS

gaus didžiausią lietuviškoje kalboje katalogą diapnų, muzikališkų instrumentų, biznterijos, laikrodėlių ir daugybes kitokių labai naudingų ir klek- vienam reikalingų dalktų. Adresuokit:

THE BRIDGEPORT CLOTHING CO.

3248 S. Halsted str. Chicago, Ill.

17 AKMENAIŠ "RAILROAD" LAIKRODĖLIS.

Ausuke užsakamas ir užstatomas, vyrams ar moterims. Aukso dengtas, gvarantuotas 20 metų. Lukštal abi pusi uždaromi. gražiai engraviruoti. Absolutiškal tel- eingai laiko laiką,

speciališkai vartojamas per tarnaujančius prie geležinkelio, ir per nuolat keliančius. Pasigime vyrliška ar moterliška laikrodėli gavy pareikalavimą ir antrasą per C.O.D., led- džiame isagzeminuoti ir užmokėti tik \$5.75 ekspresui. Jei rasite netinkantį, sugražinkite. Atmink, kad tu gal už panasų laikrodėli užmokėtam \$35.00, jei jį tau siulytų pirkti is- kalbus pardavėjas. Prie laikrodėlio mes duode- dame 14 karato paaukuota retežėli su brello- ku dykal. EXCELSIOR WATCH CO 903 Athenaeum Bldg., Chicago, Ill.

Gerl dantys yra neatbutinal reikalmai gerl sveikatal, todėl nuelk pas dentistą

Dr. J. I. Halpern

868 N. 6-th St. Philadelphia, Pa.

Jis sutvarkis tavo dantis už žema preke. Traukia dantis be skausmo, in- deda naujus. Kalba lenkiškai.

Valandos: Dienomis 9 iki 8 vaka Nedėliomis 9 iki 1 vak.

Carsinkities "KOVOJE"

DIDYSIS GYDYTOJAS NEW YORKO,

Ferdinand Hartmann

PRANESZA NESVEIKIEMS VY- RAMS IR MOTERIMS SAKYDAMS:

nereikia ilgiau sirgti ir vargytis ligoms, nes aš Jus išgydysiu; todėl, kad aš per 20 metų tyrinėjas medicinos mokslą ir gyduo- les, už tai žinau, kurios geriausia gydo sergančio žmogaus kuna, per tai su geriau- sia pasekmę New Yorke išgydžiau daugiau žmonių, negu koks kitas daktaras teip- pat plačioje pasaulėje. Aš išgydžiau tokias ligas, kurių jau nieks neįstengė pagelbėti ir kiti daktarai buvo pripažinę už neišgy- domas;--- per ką turiu daugybes padėkavonių ir už moksliskus darbus už tai, kad aš pramaniau jog:

KRAUJAS YRA TAI PAMATAS SVEIKATOS IR GYVASTIES.

Gyduolės, kurios nepataiso kraujo yra negeros ir negali išgydyti ligas, nes blogas kraujas, pradžia visokių ligų. Užtikrinu, kad mano visos gyduolės yra pritaikytos prie kiek- vienos ligos; už tai ir daugiausia sergančių išgydžiau ir tuos, ką kiti daktarai neįstengė.

Pasarg a: aš nesu institutas, nesidengiu numirusio kito daktaro vardu, ne humbukas, ne nigeris šundaktaris, --- bet TIKRAS DAKTARAS ME- DICINOS ir sergantį, kurį apsiimu tai ir išgydau.

SKAITYK ŠTAI KĄ IŠGYDYTI RAŠO:

Tegul bus pagarbintas Jezus Kristus.
Daktaras Hartmanas, esu neišpasakytai dėkingas, už išgydyma mane nuo ligos abelno nupuolimo ant sveikatos- nusilpnėjimo, ką gavau tą liga per saužagiavima.
M. ANDRUŠENKAS.
Clairmont, Cal.

New York, 5 Geg, 1910.
Aš žemiu pasirasę, širdingai dėkavoju Dr. Ferd. Hartmanui, už išgydymą nuo l gos, kuri kankino manę per 3 metus, skaudėjimas viduriuose, pagedresų nervų ir kraujo; kas labai mane privargino. Nors kiti neįstengė išgydyti, bet, kad Dr. Hartmanas patalkė, greit- tal ir pamatiskal išgydyti, tad pripažystų, kad esi geras daktaras New Yorke.
Pilnas guodonės FR. LEVAČEKS,
544 W. 50 St., New York, N. Y.

Teisybe pati uz save kalba. Geresniu darody- mu negalim reikalaut.

Kad sergi pats arba tavo pažįstamas bei sesuo arba brolis, jei negali ateiti nėra skirtimo kaip toli gyvenate, parašyk apie liga lietuviškai, aš duosiu rodą ir IŠGYDYSIU:

Skaudėjimą sąnarių, kaulų, strėnų, kojų, pečių ir nedirbimą vidurių Galvos skausmą, širdies ir plaučių ligas, snnkaus kvėpavimo, slogų ir nusilp- nėjusiu vyrus, dyspepsijos, nervų ligos, taipgi nuo jaunystės klaidų, įgau- tų nesveikumų, sėklos nubėgimo, blogų sapnų, visokių užsikrečiamų slaptų- lig . Teip-pat MOTERŪ: skausmingų mėnesinių, baltųjų tekėjimo, gum- bo ligų; neatbokit' kad kiti daktarai Jams nepagelbėjo, aš kad apsiimu, tai ir išgydysiu šviežias ir užsisenėjusias visokias ligas. Geriau, kad iš karto pas mane atsišauktumėt, pirmiau negu kur kitur. Rašyk kaip moki ir kaip jauti nesveikumus savyje, aš suprasiu, ištersiu, kad reikės pritaikysiu gy- duoles, kurios yra naujausio išradimo o apturėsi sveikatą. Aprašant ligą, klausiant rodos visada adresuoti ant mano vardo taip:

Dr. Ferdinand Hartmann,
218 East 14-th St. New York, N. Y.
Ofiso val. nuo 11 iš ryto iki, 5 val. po piet. Nedėlioms nuo 10 iki 1 po piet.

„KOVOS“ administracija knygu kata- logus išsiunčia dovanai. Reikalaukite.

KAPITALISTIŠKA CIVILIZACIJA.

KAPITALISTIŠKOJ laikraštijoje tankiai susitinkame su straipsniais kapitalistiškų tarnų bei patrijotų, reikalaujančiųjų organizavimo iš lankančių mokyklas vaikisčių militariškus pulkus. Ypatingai tą dalyką remia garsaus «darbininkų užtarytojaus» veidmainio William R. Hearsto leidžiamoji laikrastija. Daugelyje vietų nuo žodžių pereita prie veiksmo, ir daugelyje vietų jau iš mokyklas lankančių vaikisčių suorganizuota militariškas organizacijos ir reikalaujama, kad tų organizacijų reikalams valdžia skirtų reikalingas pinigų sumas.

Tie vaikai turi būti lavinami masinės žmogžudystės profesijoje, mokinami aklo paklusnumo ir pasidavimo tiems, kurių amatu yra žudymas žmonių. Tokiems jauniems vaikams tokiu būdu bus išplėsiama visokia doros ir žmoniškumo pajauta, vien ikvepiama ir išvystoma žmogžudiški ir žvėriški instinktai ir pajauta gerbimo vėliavos ir simbolių patrijotizmo, net ir tokiame karte, kuomet tie simboliai yra naudojami dėl pridengimo to, kas yra bjauriausias ir nežmoniškiausias visuomenė; turi būti iškimšti tuo patrijotizmu, po kurio kraiste slepiasi niekšiškausi piktadariai ir latrai.

Darbininkų klesos vaikai busia jungiami į grupas ir sugesti juoti masiviškai, kad jų svabiausiomis priedermėmis yra paklusnumas tiems, kurie gyvena iš darbininkų klesos išnaudojimo. Darbininkų klesos vaikams turi būti išplėstas mokslas doros, įduota į rankas šautuvus ir durtuvus ir mokinama, kad jeigu anglinis, plieninis bei naftinis trustas, savo baisiausiai išnaudojimas verčiantis liaudį sužvėrėti, pareikalau, kad šautuvus ir durtuvus atkreipti priešais krūtinės besiginančiųjų nuo alkinės mirties, tuomet tie darbininkų klesos vaikai eisią be mažiausio atspriešinimo žudyti savo tėvus ir brolius, kurie gal ne vienas šiandien gėrisi, matant pas savo vaiką žmožudiškus įrankius vietoje mokslo knygų.

Nėra jokio priešo, grėšiančio užpuolimu ant šios šalies. Nėra jokio pavojaus, grėšiančio kare. Jokia užsienių valstybė nesikėsina užpulti, nes norintiems kraujo praliejimų kapitalistams visų šalių tarptautinė proletarija nedaleidžia tų norų išpildyti. Bet tie, kurie darbininkų triūso vaisiais gyvena, jaučia, kad skriaudžiamieji kada-nors jiems gal pasakyti: gana to! Tie tai, kurių sąžines kankina prajautimai, jieško priemonių, kaip apsigynus nuo skriaudžiamų pagiežos. Štai yra patrijotizmo idėja, yra «meilės tėvynės» idėja, išnaudotojai gal joms prisidengę paslėpti savo tikslus, gali apdumti visuomenei akis ir sudentifikavus savo klesinius reikalus su «tėvynės» reikalais liepti visuomenei ginti reikalus tų, kurie iš tos pačios «tėvynės» iščiulpia gyvybės syvus. Tieji visuomenės siurbelės apviešpatavę parlamentą, turedami savo rankose laikraštiją igavo tokią įtekme, kad visuomenė tiki į įkalbėjimus, jog grėšiant pavojui visuomenės turto plėšikams, ta pati visuomenė privalo eiti gintų tuos plėšikus, privalo jungties į ginkluotus būrius ir stoti apginime savo išnaudotojų, kovoti prieš savo locnus reikalus.

Darbininkai buvo ginkluojami ir lavinami žudymo profesijos, kad atsitikus reikalui, kada kapitalistų reikalai liepia pavergti kitą kokią tautą, eitų ir aną pavergtų; buvo ginkluojami ir lavinami, kad darbininkams pakėlus protestą prieš plėšikus, tie pat's darbininkai eitų ir žudytų savo brolius ir tėvus, motinas ir seseris, bet ikišiol humanitariškoje Amerikoje dar nebuvo ginkluojami ir lavinami jauni kūdikiai, nebuvo išplėsiama iš mokyklos bent tie, kuriems būvis leidžia išvengti jauniausioj kudukystėj demoralizojančios fabrikos. Taigi kapitalistams pasirodo, kad jaunoji karta dar nevisa sudemoralizuota, kad reikia išrasti būdai, kaip sudemoralizavus visus. Čia pasinaudoja jie išvystyta patrijotizmo idėja ir aiškina apkvaišintiems, jog dėl tėvynės gerovės (!), dėl tėvynės apginimo (!) reikalingas yra militarizmas šiandien, kuomet

aiškiai jau yra suprantama, jog militarizmas yra reikalingas tiktai palaikymui vergijoje vidurinio priešo, kuriuomi yra visuomenė, o ypatingai darbininkiškoji klesa, kurios išnaudotojams kasdien rodosi grėšia atmonijimo pavojus. Nėjaugi vienų visuomenės išnaudotojų, nėjaugi vienų šalies turtų plėšikų — kapitalistų reikalai gali būti tėvynės reikalais, nėjaugi visuomenės didžiūmos — darbininkų klesos — reikalai yra reikalais tėvynės priešų?

To, apdumta patrijotizmo smilkalais, visuomenė lyg kad ir nemato, lyg kad ir nesupranta, nes šaltai žiūri į tokius kapitalistiškos civilizacijos darbus, kaip demoralizavimas kūdikių. Juk tie kūdikiai mokinami šaudyt į savo sąpiliečius, į darbininkus, į narius tos pačios visuomenės, iš kurios kapitalistai tuos kūdikius pasiima.

Ir čia apsiereiškia tas, kas yra geistinu viešpataujančiai klesai, bet anaipol, ne pavergtajai, čia pasirodo kuo yra patrijotizmas šiandien. Tuos savo kūdikius visuomenė atiduoda savo priešams, kad jiems tarnautų ir atiduoda dėlei patrijotizmo, dėlei meilės tėvynės, nes ta visuomenė nepamąsto, kuo šiandien yra patrijotizmas ir ką jis apgina.

«Chicago Daily Socialist» neseniai rašydamas apie šiandienykštį valdiškąjį patrijotizmą tarp kit-ko rašo: «Jeigu patrijotizmas daugeliui žmonių likosi tuščiu žodžiu, tai kalti profesionališki pamokslininkai, kurie kitaip jo išaiškinti nemoka, kaip tik sujungiant meilę tautos su amatu žudymo žmonių. Geismas šaudyti į kitus kraštus apgyvendinančius žmones anaipol nesutveria solidariskumo tarpe vientaučių ir neriša dar jų vienybės ryšiu. Užsidegimas sukeltas kariškos muzikos balsais anaipol dar nedarodo, kad tas, kuris taip greit užsidega, būtų geru piliečiu. Šukavimai pamačius vėliavą bei uniformą neliūdija, kad čia gerbiami šalies reikalų apginėjai»

Oficijališkasis patrijotizmas apsiereiškia tik militariškose demonstracijose. Už tų demonstracijų slepiasi su savo žvėriškais siekais kapitalistiškoji valdžia, kuri būdama neprisotinama nepasikakina savo šalies gyventojų apiplėšinėjimais, bet dar tuos išnudojamuosius daro savo įrankiais, kad apiplėšti ir kitų kraštų žmones.

Toks yra patrijotizmas viešpataujančiųjų klesų, kurios po juo slepia tautišku programą meikumą, vadovų geidulius ir išnaudotojų piktus norus. Tikrasis patrijotizmas išsireiškia tik steigiamajame triūse dėl pakėlimo gerbuvio ir kultūros žmonių masose, bet jis nesipuošia kareiviškom uniformoms ir blizgučiais, jis neminta tautinėmis neapykantomis, nestovi ant pedastalo subūdavo to iš žmonių kaukolių, kraujo ir tautų nelaisvės. Prieš tokį tikrą patrijotizmą šiandienykštės viešpataujančios klesos su kardais ir kanuolėmis kovoja.

Todėl, kad savo viešpatavimą pailginti ta viešpataujanti klesa stveriasi demoralizuoti valdomuosius visokiais būdais, o aršliausiu iš jų yra viršminėtasai: vaikų militariškos organizacijos.

Priešai tokį užmanymą, kad žmogžudystę padaryti vienu iš mokykloje mokomų dalykų, priešai tokį civilizacijos išniekinimą, priešais tokį demoralizavimą jaunimo, kad iš jo padaryti aklaus kapitalistų trustų apginėjus ir kraugerių įrankius, Jungt. Valstybių darbininkų unijos privalo griežtai užprotestuoti; visi organizuoti darbininkai privalo atkreipti į tą dalyką savo atydą, suprasti, kad tai yra peilis, kurį jų priešas kapitalas galanda darbininkams skersti. Privalo protestuoti priešai atėmimą vaikams mokslo, kadangi kūdikių galvos užimtos žmogžudingais žaislais ir svajonėmis apie karžygišką «garbę» jau nedaug rūpinsis kitokiais mokslo dalykais.

Jeigu toks jaunimo auklėjimas įvyktų, jeigu bus daleista kapitalistams iš mūsų vaikų daryti sau įrankius, mes darbininkai užtat turėsime atsakyti savo gyvastimis ir krauju, leidę išauklėti minias žmogžudžių, kurie valdonams liepiant eis žudyti savo brolius, seseris, tėvus ir motinas.

MIEMS VYKYDAMS:
ytis Hgoms,
d aš per 20
slą ir gyduo-
čiausia gydo
tal su geriau-
fiau daugiau
ktaras tarp-
ydžiau tokias
gė pagelbėti
ne už neišgy-
s padėkavo-
už tai, kad

VASTIES.
negali
ių ligų
prie kiek-
žiau ir tuos,

aktaro vardu,
KTARAS ME-

tal dėkingas,
ant sveikatos-
ia.

il.

darody-

a brolis, jei
pk apie liga

irbimą vidurių
slogų ir nusilp-
is klaidų, įgau
rečiamų slaptų
tekejimo, gum-
d apsilmu, tal
i, kad iš karto
ip moki ir kaip
pritaikysiu gy-
Aprašant liga,

t, N. Y.
10 iki 1 po piet.

yggu kata-
aukrite.

SOCIJALDEMOKRATU MOKSLO PAMATAI.

Išaiškinimas įžengiamosios
Erfurto programos dalies.

Parašė K. KAUTSKY.

Iš vokiečių kalbos vertė P. KOVAS.

(Taša.)

Iš pradžių buvo *palukanų lupimas* ir *vaizba* tie įrankiai, kuriais pinigų arba prekių savininkas trankė iš jų pelną. Pinigai ir prekės, kurie tarnauja šitam tikslui, vadinasi *kapitalas*.

Vaizbininkas gauna pelną, pigiai pirkdamas (nuo išdirbėjo) ir brangiai parduodamas (vartotojams). Išdirbėjas buvo savarankis smulkiojo išdirbimo darbininkas, amatininkas ir ūkininkas.

Juo labiau plėtojasi vaizba, juo platesnė darėsi rinka, tuo daugiau ji reikalavo prekių. Menkieji amatininkai nebepajėgė pristatyti jų pakaktinai. Tatai galėjo padaryti vien kapitalistai. Stambusis išdirbimas, kuris atsirado šitaip besiplėtojant vaizbą, iškart tapo kapitalistiškuoju išdirbimu. Todėl *stambusis išdirbimas* reiškia tą patį, ką ir *kapitalistiškas išdirbimas*.

Tečiaus rinkos išsiplėtojimas buvo tikrai viena tų sąlygų, kurios pagimdė stambųjį išdirbimą. Antra tų sąlygų yra darbininkų rankos, kurių kapitalistas galėtų, kiek tinkama pasisamdinti.

Kapitalistas tikrai tuomet teidėdavo savo miela pinigėlių į pramoniją, kuomet ši žadėdavo jam nemažesnį pelną suteikti, kaip vaizba arba palukanų lupimas. Tečiaus su pelno gavimu jam išėitų labai prastai, jeigu darbininkai atsiimtų iš jo visą savo pagamintųjų išdirbinių vertybę, kaip tatai kad daro savarankis amatininkas. Kapitalisto pelnas atsiranda iš to, kad jisai į darbininkų *algas* sumoka tikrai *dalį* šitos vertybės, likusiąją gi išbraukia į savo kišenių.

Savarankis darbininkas, turįs savas išdirbimo priemones, vadinasi, amatininkas ir ūkininkas, žinoma, neapsiims šitokiomis sąlygomis dirbti. Todėl, kad galėtų atsirasti kapitalistiškasis išdirbimas, reikia pakaktinai *beturčių darbininkų*, kurie neturi nieko daugiau, kaip tikrai savo darbo pajėgas, kurias jie priversti yra parduoti, jeigu nenori badu numirti. Tikrai šitokie darbininkai tinka kapitalistiškam išnaudojimui.

Taigi, beturčiai, netekę išdirbimo priemonių, darbininkai yra būtina kapitalistiškojo išdirbimo sąlyga. Liaudies neturtas tapo tautos lobių pamatas. Privatiška išdirbimo priemonių nuosavybė reiškia, kad *nedarbininkai*, kapitalistai *valdo* išdirbimo priemones, o *darbininkai* jų *neturi*; juo labiau plėtojasi kapitalistiškas išdirbimas ir juo labiau nustelbia smulkųjį išdirbimą, tuo skaitlingesnės darosi beturtės liaudies minios, iš kurių prakaityto tunka menka viso-ko pertekusiųjų lobininkų saujalė.

* * *

Iš kur gi kilo tasai proletarijatas, kurio reikia pramonininkams-kapitalistams?

«Beturčių visuomet buvo ir bus», sako filisteris. Bet tai yra didžiausia klaida. Kol tebeviešpatavo bendroji išdirbime priemonių nuosavybė, negalėjo atsirasti skirtumo tarpe turtingo ir neturtingo. Tikrai išsiplėtojus privatiškajai išdirbimo priemonių nuosavybei, pradėjo rasties beturčiai. Tečiaus smulkiamjam išdirbimui viešpatau-

jant, neturtas esti palyginamai retas ir paprastai neilgai tverias apsiereiškimas. Amatininko pagelbininkui, saky sim, jisai (neturtas) paprastai baigiasi, ligi tiktai anas pasidaro meisteriu. Beto, dažnai beturčiai priklauso prie pasiturinčių šeimynų.

Tiktai tam-tikros sąlygos padarė neturtą minios apsiereiškimu. Tatai atsitiko tris—keturis šimtus metų atgal, kuomet įvyko ir kitos kapitalistiškojo išdirbimo sąlygos. Didžios beturčių minios tuo laiku kilo iš to, kad daugybės ūkininkų nuygyvendino, — tik ne žydai, bet dvarininkai, prabočiai dabartinių dvarininkų, kurie taip mėgsta girties, kaipo pašauktieji ūkininkų apginėjai. *Ligi* šiandien dvarininkai nesiliovė terioję ūkininkus; todėl šie bėga į miestus, jieškodami prieglaudos. Ir dabar dar vis ūkininkai traukia į miestus, ir juo tolyn, vis didesniais būriais, — tiesa, jau ne vien dėl dvarininkų nuožmumo, bet ir dėl vargingo būvio, kurį suteikia neišnašus sodiečio ūkis; ir daugiausia eina į miestus jaunoji ūkininkų karta.

Sodžius buvo nuo XVI metšimčio svarbiausias proletarijato šaltinis. Antrasis šaltinis yra nusigyvenanti miestų amatininkai ir šiaip smulkieji savininkai. Ir antgalo, žinoma, paties proletarijato priaugančioji karta.

Taigi, pramonininkams-kapitalistams nėra ko bijoti, kad nepritrūktų darbininkų rankų, ir ištiesų, jie taip šeiminkauja, tarytum jie turi neišsemiamas žmogiškos medžiagos versmes.

Kaip visur, taip ir čia kapitalistai varo savo *plėšimo sistemą*. Jiems tikrai tiek ir terūpi, kad iš darbo pajėgų, kurias jie perkasi, ūmiausiu laiku išsunkus kuodidžiausį pelną. Todėl jie verčia darbininką vis sparčiau ir sparčiau dirbti; atima iš jo šventadienius, pailgina darbo dieną. Sparčiau dirbti verčia ir mašina, kuri niekuomet juk nepailsta, o darbininkas šiandien tapo nelyginant jos sios dalis. Juo ilgiaus kasdien varoma mašina, juo didesni ją atneša pelną. Sustoja mašina, sustoja pelno ėjimas. Darbas be paliovos, dieną ir naktį, yra saldus kapitalisto idealas.

Tečiaus stengdamies pailginti darbo laiką ir padidinti darbo sunkumą, kapitalistai dar mažina darbininko algą. Ir ekonomiškai plėtojamas ateina jiems į pagelbą.

Žinoma, kapitalistas negali saivališkai paskirti algos didumo, kadangi šis pridera nuo įvairių aplinkybių, o ypač nuo darbininkų įpročių ir reikalavimų, t. y. nuo to, kaip jie įpratę gyventi ir nuo to, kiek jie pajėgia priešintis savo išnaudotojams. Iš abiejų atžvilgių tečiaus dalykai eina tolyn blogyn. Darbo padalinimas, o ypač mašinos, sutrumpino mokslo laiką, kurį kitados turėdavo išėiti amatininkai; vieton mokyto darbininko stoja nemokytas. Mašinoms prižiūrėti paprastai nereikia didelių pajėgų, todėl vietą suaugusių darbininkų pradėjo užimti moters ir vaikai. Tokiu būdu, į kapitalizmo nasrus pakliuvo silpniausieji proletarijato sluogsniai; darbininkų šeimynos ėra, gyvenimo lėšos (kaštai) mažinasi, jų pasipriešinimo (atsispyrimo) pajėga eina mažyn. Viso to pasekmės: sumažėjimas algų ir darbo dienos pailgėjimas.

Tai ką atgabeno darbininkams kapitalistiškas stambus išdirbimas. Jisai neapsakomai padidino žmogaus darbo išnašumą, jisai pagamino tokius turtus ir gėrybes, kurių seniaus žmonės nė sapnuoti nesapnavo, tečiaus vis tai jisai pasiekė, skriausdamas smulkiuosius savininkus ir savuosius darbininkus. Vieniems ir antriems jisai atnešė tokį pat skurdą, tokį pat priespaudą ir pražuvimą.

(T. B.)

O. Birmanaitė.

PINIGAI.

Kultūriškai—istoriškasis piešinys.

(Tąsa)

Kaip atsitikimai parodo, bankose, kad jos negriūtų, popierinių ženklelių galima išleisti nedaugiau kaip du syk; bent $\frac{1}{2}$ turi būti aukso ar sidabro, kad reikalui atsitikus galėtų išsiversti. Tankiausiai valstijų ir taip jau bankos (privatinės) atsitikus karei, visatautiškai nelaimi nedaro, kaip tai pirmiausia darydavo liedami sidabro ir aukso pinigų, pridėdami daug pigesnio metalo (švino, vario). Dabar valstijų bankos tokiuose atsitikimuose pradeda išleisti bankos popierinius ženklelius be galo daug. Taip, laike Didžiosios Francūzų Revoliucijos tuomlaikinė valdžia, t. v. Konventas atėmė iš kunigijos ir dvarponijos žemes, kad turėti kuom valstijos išlaidas apmokėti. Tam—tyčioms įsteigtos bankos išleido ant atimtų žemių piniginius bankos ženklelius arba taip vadinamas *assignacijas*. Francūzijoje tapo išleista ant 40 milijardų frankų!... Iš Anglijos labai daug buvo atvešta padirbtų (falsifikuotų). Galop tokių popierinių pinigų arba assignacijų kaina taip nupuole, kad už pilnas saujas assignacijų duonos šmotelio nieks nenorėjo duoti. Vėliau jas sunaudojo sienų lipdimui, vietoj paprastų popierių.

Panašiai atsitiko ir Austrijoje, laike karės su Napoleonu I. Valstijos bankos išleido popierinių pinigų arba bankinių ženklelių pradžioje karės ant 70 milijonų florinų, o jau 1813 metuo pasiekė iki 1 milijardo. Taip, 1811 metais už 1800 florinų popieriniais bankos ženkleliais vos galima buvo gauti 100 florinų sidabro. Vėlesniau laike toki valstijų bankų nupuolimai (kriziai) tankiausiai kartodavo. Italijoje 1866 m., Austrijoje 1859 ir 1866 m., Rusijoje ypač po Krymo (1854) karės. Krymo karės pasekmės, t. y. bankrutas valstijos bankų prispyrė vėliau ir valstiečius nuo baudžiamos paliuosuoti. Taip pat Rusijoje po turkų karės (1877m.) ir gana aiškiai po paskutinės karės (1904–5m.) su Japonija. Nuo paskutinės karės ir revoliucijos Rusija ir dabar da nevisai atsitašė.

Kitose valstijose taip pat beveik po kiekvienos karės atsitinka krizis, nes per karę tiek daug išleidžia popierinių pinigų (žinoma aukso ir sidabro pinigais tur uždengti karės išlaidas), kad beveik turi atsitikti krizis. Taip Francūzijoje po 1870–1, po karės su vokiečiais, Jungt. Amerikos Valstijose po 1860–70m. Tokiu būdu karės padaro daugiausia nelaimės žmonijai. Tik į keliolika metų šiaip taip atsitašo valstija ir visos tautos joje gyvenančios.

Užbaiga.

Baigdamą rašyti noriu suteikti trumpas skaitlinių žinias. Suskaitliuoti aukso ir sidabro vertę iki paskutinių dienų, kiek gali būti visam pasaulyje (ant mūsų žemės) iškasto ir jau perdirbtų pinigų — labai sunku. Vis gi mokslinčiai ilgai ir sunkiai rinkdami skaitlines, paduoda maždaug tokias žinias:

Iki XV metšimčio pabaigos skaito apie 630 milijonų rublių sidabru (7.000 tonnų) ir 532 milijonus rub. auksu (550 tonnų), o visų pinigų suma išneša $1\frac{1}{2}$ milijardą rublių.

Išdirbimas (production) nuo 1493 metų iki 1903 metų, t. y. per 510 metų bus šitoks: 18.967 tonnų aukso ir 31.263 ton. sidabro, arba 25.772 milijonų rublių auksu ir api 24.732 mil. rublių sidabru.

Dabartinis (pabaiga 1905 m.) pinigų visos žemės apskaitliavimas maždaug toksai: apie 25 milijard. rublių iš viso, ant kurių iš eina apie 10–12 milijardų rublių auksu (tik vienais 1905 metais prisidėjo 718 mil. rub.).

Internacionalizmas ir tautų tendencijos.

Revoliucijinės buržuazijos, ideologų ir utopijinių socialistų tautų brolystės idėjos propagandoje padarė didelę pervartą moksliskasis socializmas, kuris išrodė, kad tik viso pasaulio darbininkų klesos reikalai yra sutaikomi, nes jie vienodi ir kad tik darbininkų klesa bendromis savo spėkomis, bendra savo kova gali surealizuoti tautų brolystės idėją, nes buržuazijos reikalai kiekvienoje šalyje yra skirtingais. Tą sako ir Pričkus Engels savo Reno Metraščiūse: «Buržuazija kiekviename krašte turi savo skirtingus reikalus ir negal pakilti augščiau tautiškojo matympunkčio. Proletarijatas gi visose šalyse turi savo vienodus reikalus; visur turi tą patį savo priešą, visur turi vesti tą pat kovą. Tik proletarijatas gali pergalėti tautišką aprubežiamą, ir tik proletarijatas gali įvykinti tautų brolystę».

Kadangi, kaip žinoma, buržuazija tautos reikalais skaito tik tą, kas rišasi su jos reikalais ir viešpatavimu, bet anaipol nonori pripažinti tautos reikalais darbininkiškos klesos klausimų, todėl ir čia prisieina mums tauta vadinti tik buržuaziją ir apginančius jos viešpatavimą.

Kiekvienos tokios «tautos» pirmutiniais siekais yra kova už valdžią ten, kur prie tos valdžios dar nepriėjo, o ten kur valdžią turi savo rankose, jos kova yra už apginimą savo viešpatavimo. Ir dėlto tendencijos tokių «tautų» visur yra priešingos darbininkų klesos siekiamis ir reikalavimams, o sykiu priešingos yra tautų brolystės idėjai.

Rodosi, pakanka atydziai prisistebėti net ir musikių tautininkų judėjimui, kad persitikrinti prie ko veda buržuazijinės tendencijos. Gana vaizdžiai tą perstato drg. P. Kietis savo straipsnyje «Tautiečiai mylėkite tautą*», todėl gi to paties čia nekartosiu, vien tik eisime toliau prie reikšmės darbininkų tarptautiškumo.

Tautų brolystės idėja veržėsi bei ekrajojo bekūniškų šešelių erdvėse, pakol ideologai išvesdinėjo ją iš «prigimtosios teisės» ir statydavo priešai prakeiktąją esančią tikrybę, kalpo tūlą kategorišką imperatyvą, kaip to, kas būti privalo. Bet ta idėja pasiilovė buvus svajone ir tapo reališka įjega, kad ją Marks'as ir Engels'as išvedė iš pačios draugijinės esybės, išrodydami, kad visavietinės kapitalistiškos ekonomijos išsivystymas jau veda prie su realizavimo tos idėjos, bet vien tik proletarijato tarptautiško solidariškumo keliu.

Taigi to dėlei bent trumpai turime peržvelgti internacionalizmo idėjos istoriją, kad išdirbti sau aiškesnias pažiūras linkui prasmės, ką ištikrųjų reiškia proletarijato tarptautiškumas.

Komunistų Sąjungos antrame suvažiavime 1847 metais Marksas su Engelsu pakeitė komunistų obalsį: *visi žmonės yra broliai* nauja kovos devyza: *visų šalių darbininkai vienykitės*. Tas šauksmas, kuris aidais atsikartojo visame pasaulyje kaip rustus apkelbimas karės priešai kapitalistiškąjį surėdymą ir sykiu kaip apreiškimas socialistiškąs brolystės buvo tik atspindžiu, išsivystymo, kuris prasidėjo gilmėje proletarijatiško gyvenimo. Kaip kad sukilusiems vergams bendros nelaisvės retėžiai liekasi ryšiu brolystės, taip kylantiems kovon visų šalių darbininkams, kuriuos kapitalizmas surakino vienu bendru išnaudojimo retėžiu, šis šauksmas pasakė, jog jie yra viena viso pasaulio darbo armija, susispiėčiusi aplink vieną bendrą vėliavą. Ir pats kassyk labiau užsi degančios kovos bėgis kassyk smarkiau veržiasi liukui to, idant iš darbininkiškos brolystės jausmo gimtų veiksmas ir įsikūnytų tarp tautinėje proletarijato organizacijoje.

Tarptautystė buvo pirmutine istoriška forma tokios organiza-

*) „Kovas“ N81 š.m.

cijos, o sykiu pirmutiniu tarptautinio proletarijato bandymu igyti itekme ant istorijos. Nebuvo ji suokalbjo bendrove, nebuvo taipgi socialistiškos propagandos draugyste, kaip antai Komunistų Sąjunga, bet buvo klesine proletarijato organizacija. Vardan naujosios klesos tarptautinė darbininkų organizacija apšaukė karę priešais senąją buržuazijinę draugiją ir savo suvažiavimuose, kurie parodė pasauliui nematytą ikišiol darbininkų tarptautinio parlamento paveikslą, ėmėsi už apdirbimo proletarijato kovos pliano. Anglijoje ir Vokietijoje, Francūzijoje ir Ispanijoje, Italijoje ir Danijoje, Šveicarijoje ir Jungt. Valstijose Amerikos — tarptautinė proletarijato organizacija visur įkūrė savo sekcijas, priimdama už kovos įrankius streikus ir darbininkų politiškają kovą, vienijant visų šalių darbininkus per solidarišką savitarpių rėmimąsi, per siekimą vieno ir to paties tikslo.

Buvo tai laikai, kuomet darbininkų buvo manoma, jog kapitalas su darbu turi santaikoje gyventi. Vieni visuomenės ligų gydotojai jieškojo vaistų smulkiųjų miestelių-vertelgų svajonėse, kiti gi barikadinėje kovoj; vieni kvietė prie anarchistinės politikos, prie abstinencijos, kiti gi prie radikaliskai-buržuazijinės politikos. Priešai tokius kvietimus, kenksmingus proletarijatum, reikėjo pastatyti platų darbininkų klesinės kovos mūrą. Tą padarė internacionalas, kuris pirmu kartu apkainavo ekonominę ir politiškają kovą, kaip dvi pusi vieno darbinikiško judėjimo. Pripažinimas nesutrauktino sąryšio tarpe darbininkų klesinės kovos visų formų, likosi pagrinda visos internacionalo veikmės. Orga nizuojant tarptautinius streikų rėmimus per neleidimą gabenti streiklausių iš vieno krašto kitan, sykiu internacionalas veda dar bininkų kovą už visuotiną rinkimų teisę; greta visuotino darbo sąlygų ištyrimo, tarptautinių profesijanalinių sąjungų organizacijos klausimo, tarptautinė proletarija savo suvažiavimuose svarsto ir tarptautinės politikos uždavinius.

Iš svarbiausių pirmutinių tarptautinės proletarijos pastatytų reikalavimų, yra: 8 valandų darbo diena ir uždraudimas naktimis darbo, panaikinimas kariumenės ir visuotino apsiginklavimo žmonių, pakeitimas netiesioginių mokesčių tiesioginiais ir suvisuomeninimas žemės. Beveik vienval su Genevos tarptautinio suvažiavimo tų reikalavimų pastatymu, tokius pat reikalavimus pastatė ir Amerikos darbininkų suvažiavimas Baltimorėj, kas patvirtina faktą, kad klesinis instinktas veda darbinikišką judėjimą visose šalyse prie vieno ir to pačio siekinio.

* * *

Nupuolus Paryžiaus Komunai 1871 metais pakriko ir pirmoji tarptautinė darbininkų organizacija. Priežastis to puolimo buvo ne valdžios represija, negi vidurinė suirutė įvesta Bakunino ir jo šalininkų anarchistų, bet tik dijalektiška išsivystymo logika, kurios jiega sutvėrusis internacionalą judėjimas, gangreit pasirodė neišsitenkančiu ribose savo organizacijos.

Pakol internacionalas buvo apėmęs tik priešakinis proletari jato klodus, galima dar buvo valdyti vienu centru visą judėjimą. Tuo centru buvo Londonas, kur buvo Generalinė Taryba; bet augant masų judėjimui ir besididinant politiškajai kovai, pasirodė, kad vienas centras užlaikyti judėjime lygsvarą negali. Traukyje 6—7 metų savo gyvavimo internacionalas įaugo taip, kad, tariant žodžiais jo istorijos rašėjo Jaeko, kūnas jo išsiskirstė, o iš kiekvieno išsiskirsčiusių sąnarių išsivystė naujas milžiniškas organizmas.

Tuojaus po Paryžiaus Komunos puolimo, beveik visuose Europos kraštuose susitvėrė socialistiškos organizacijos. Pritaikant savo kovą prie savo šalies sąlygų, tos partijos jautėsi srištos tarpe savęs bendrais siekais ir bendromis klesinės kovos metodomis. Gangreit pats gyvenimo bėgis privertė atnaujinti sąryšį, jungiantį vienon organizacijon visų šalių darbinikiškas partijas, kad atbū davoti griuvusį internacionalą.

Buržuazijinis svietas ėjo prie augščiausio laipsnio savo išsivystyme. Kapitalas susiorganizavo į tarptautinius trustus, sindikatus ir kartelius, kad bendromis jiegomis kovoti priešai proletariją, todėli ir proletarijai tapo būtinybe tarptautinė organizacija, arba visų šalių darbininkų solidariška veikmė. Buržuazijos imperijalizmui, jos visasvietinei plėšimo ir kraujo laistymo politikai darbinikiška klesa turėjo atsakyti savo visasvietine santaikos ir socializmo politika.

Ir nepraėjo nė 15 metų, kaip iš seno internacionalo kalų išaugo naujas internacionalas, susidedantis iš įvairių šalių darbinikiškų organizacijų.

Sukakus šimtui metų nuo Bastilijos išgriovimo 1889 metais, Paryžiuje atsibuvo pirmas naujos tarptautinės darbininkų organizacijos suvažiavimas, į kurį pribuvo atstovai iš visos Europos ir Amerikos. Nežiūrint ypatingų priešai socialistus išleistų įstatų, Vokietijoje darbininkų klesa išrinko 85 savo atstovus į tajį suvažiavimą, kad paduoti draugišką ranką francūzams darbininkams, tuo pačiu laiku, kada Vokietijos ir Francūzijos valstybės galvutukčiomis ginklavosi priešai viena kitą. Taigi jau tas pirmasai naujo internacionalo suvažiavimas buvo kaip demonstracija nepergalimos darbininkų solidariškos tarptautiškos vienybės, kurią veltui ardo visokie nacionalistiški buržuazijos pjudymai ir blevy zgojimai. Tą darbininkų tarptautiška vienybę dar labiau sutvirtino sekan tieji tarptautiniai suvažiavimai. Tos vienybės išlauki niu paveikslu yra kasmetiniai 1 gegužės šventės apvaikščiojimai.

Tame tai ir išsireiškia tikra prasmė darbininkų tarptautišku mo, kuris išrodo taip «pavojingų» buržuazijai, kuri dėl savo egzistencijos palaikymo kėsina ant kitų tautų laisvės ir savistovystės, dėl to plėtodama šovinizmą, stengiasi įkalbėti pavergtajai darbininkų miniai, kad darbininkų tarptautiška vienybė grėsia tautysčių gyvavimui, užslėpdama prieš nesuipratusius tą faktą, kad darbininkų tarptautiška vienybė tik tegali apsaugoti tautų nepriklausomybę arba autonomiją, apginant silpnesnes tautas nuo stipresniųjų jungo. Bet tas kiekvienam protaujančiam aišku, tat ir aiškinti nėra reikalo, verčiau bus pasižiūrėti į pačios darbininkų tarptautiškos vienybės reiškimą žmonijos gyvenime.

Su kiekvienu kapitalizmo išsivystymo žingsniu tarptautinių santikių sritis išsiplėčia. Kova proletarijato su kapitalu pradeda neišsitekti ribose paskirų valstybių. Visasvietinis imperijalizmas jungia į vieną sumaišytą krūvą priešinguosius vieni kitiems interesus visų kapitalistiškų valstybių. Suprantamas dalykas, kad ir socialistiško internacionalizmo reikalai tokiose aplinkybėse kasdien auga. Kova už tokius reikalavimus, kaip darbo apsauga, militarizmo panaikinimas, iševystės klausimas, kolonijalinė politika pasekmingiausiai vedama tik per proletariją, — visi tie klausimai negalimi išrišti paskirum kiekvienos šalies darbinikiškom partijom, bet čia neišvengtinai yra reikalingas visų tautų bendrumas, arba tarptautiška proletarijos veikmė. Bet ne vien šie pamin ti klausimai sprendžia apie darbininkų tarptautystės reikalingumą. Yra dar daug kitų klausimų, kilusių bei pastatytų darbininkų tarptautiniuose parlamentuose, žiūrint į visasvietinį darbinikišką judėjimą, — taipgi liūdija, kad galima yra juos išrišti tik viso pasaulio darbininkų bendromis spēkomis arba solidariška jų veikme. Taigi tarptautiniai suvažiavimai tik ir tegali proletarijai apšviesti erškečiuotą kelią, kuriomi ji eina prie išsiliuosavimo.

Ir netik proletarai, bet ir visa prispaustoji kitų viešpatavimu žmonija pradeda atkreipti savo akis linkui Internacionalo.

Pavergtosios tautos šiandien tik ir gali tikėtis savo išsiliuosavimo nuo tarptautinės proletarijos. Tarpe tokių pavergtųjų tautų randasi ir mūsų lietuvių tautelė, kurios vadovai, sekdami buržuazija, saugoja nuo to, kas jai laisvę sugražinti gali. Į tarptautinį darbininkų suvažiavimą Amsterdame iš tolimųjų Indijų

No.
pribuvo 8
letarija u
Caro
ir antono
krvinoj
panašij
nes taut
sipratu
prie ko j
mas.

Da

Pusė
darsiškun
mas, tai
binojku,
tik buvo
mat tieji
nimo buv
nizacijų
vieno am
nizacijų
industrial
teapeidav
nesirūpin

Ir lai
pradėjo sl
surėdymą
tokių apli
jai tautie
vybės pad
čiai, kapit
lės, garbės
šalies darl
gėjus arba
bininkus.

Įvairi
vedavo ko
savo tikėji

Augšte
valdžios
jams savo k

Politišk
tai prie kito
sus ir atidac
ir šiandien
dien taipgi y
tina tarpe n

Ir taip
vą, kovą kru
būti, kad ko
kambėjo po
kai visų šali

Bet koki
savini kiekvi
draugavimo i
negalėjo jie p
koku ta bū
vienybe.

pribuvo 80 metų amžiaus senelis su prašymu, kad tarptautinė proletarija užstotų už Anglijos valdžios spaudžiamus hindusus.

Caro valdžiai atėmus Suomijai (Finlandijai) seimą, o per tai ir autonomiją, tarptautinė proletarija pakėlė protestą ir pasmerkė kruvinojo carato pasikėsinimą ant suomų laisvės. Tūkstančius panašių pavyzdžių galima būtų привести, bet rodosi nėra ir reikalo, nes tautų laisvės, lygybės ir brolystės priešus nepertikrėsi, o nesuipratusiai turės susiprasti, persitikrinę gyvais faktais, rodančiais prie ko juos veda nacjonalizmas ir prie ko veda internacijonalizmas.

Darbininkų solidariskumas kovoje su priešais.

Pusė metšimčio atgalios tarpe darbininkų nebuvo tokio solidariskumo, kokis yra šandien. Jei buvo kokis-nors solidariskumas, tai labai siauroje prasmėje, ir tai tik tarpe vietos šalies darbininkų jis (solidariškumas) buvo neatpažinamas, o tankiausiai tai tik buvo atpažinamas tarpe darbininkų atskirų industrijos šakų; mat tieji dėl apginimo savo teisių ir iškovojimo kokio-nors pagerinimo buvo susijungę į tam-tikras organizacijas. Prie tokių organizacijų prigulėdavo tiktai vienos industrijos (kaip kur, tai tik vieno amato) darbininkai, pav.: kalnakasiai prie kalnakasių organizacijos, audėjai prie audėjų ir t. p. Bet kas dėdavosi su vienos industrijos darbininkais, nepriklausančiais prie antros, tai mažai teapeidavo antrai, o jau apie darbininkų būvį kitose šalyse visai nesirūpindavo.

Ir laikuose, kuomet šandieninis moksliskasis socializmas pradėjo skleistis tarpe darbininkų, darbininkai per taomlaikinį surėdymą buvo įvairius nesutaikomus pulkus padalinti. Prie tokių aplinkybių, tai kiekvienos tautos garbės ir gerovės «apginėjai» tautiečiai ir norintieji per išpaikimą mažesnių tautų savisto vybės padidinti «savo» tėvynę imperatoriai, karaliai, kunigaikščiai, kapitalistai ir kaip ten juos nepavadinti, vardan tėvynės meilės, garbės ir tt. vesdavo vienos šalies darbininkus į kovą su kitos šalies darbininkais. Tokiu būdu: darbininkai *gindami savo paveręjus arba pildydami jų geismus* eidavo į *mušį prieš savo draugus darbininkus*.

Įvairios tikėjimo sektos, kiekviena varde savo «teisingo dievo» vesdavo kovą tarpe savęs, o kiekvienas darbininkas apgindamas savo tikėjimą niekindavo darbininką kitos tikėjimo sektos.

Augštesnės luomos taipgi tarpe savęs kovodavo, dėl igijimo valdžios. Darbininkai ir tiems įvairiems karalių karūnų jieškotojams savo kranju ir kūnu iškovodavo jiems geidžiamus dalykus.

Politiškame kovos lauke darbininkai tankiai tai prie vienos, tai prie kitos partijos prisidėdavo, bet visada skaldydami savo balsus ir atiduodami juos už savo priešus, kovodavo tarpe savęs. (Tas ir šandien dar tebėra pas nesusipratusius darbininkus, bet šandien taipgi yra ir susipratusių darbininkų, kurie skleidžia susijungimą tarpe nesusipratusių).

Ir taip nelabai seniai atgal darbininkai viso pasaulio vedė kovą, kovą kruviną ir nerimstančią ir rodėsi, kad jokia viltis negali būti, kad kada-nors ta kova tarp savęs perstos. Bet greit pras kambėjo po pasaulį tas nemirštantis šauksmas Markso: Darbininkai visų šalių, vienykitės!

Bet kokiu būdu jie galėjo vienytis, kuomet taip ilgai jie nuo savisi kiekvienas gyveno ir neapkęsdavo vienas kito, o vieton draugavimo ir meilės buvo tiktai keršijimas ir niekinimas. Taipgi negalėjo jie pamiršti senų skriaudų ir savo vadovų nesutikimų, ir kokiū tad būdu jiems buvo galima mąstyti apie solidariskumą ir vienybę.

Bet vienok mės žinome, kad šandien darbininkai yra susivieniję į didelį judėjimą. Šandien jie draugiškai padavę viens kitam ranką veda bendrą kovą už savo būvio pagerinimą.

Tas galingas šandieninis darbininkų solidariskumas, suprantamas dalykas, išsivystė tiktai per ilgus metus, ir mės nuo meto apima vis didesnius darbininkų minias. Solidariskumas ir vienybė jau randasi ir tarpe tokių darbininkiskų organizacijų, tarpe kurių rodėsi niekad negalės jis būti. Dėl pavyzdžio privesiu sekantį: Pietinė Vokietijoje (Bavarijoje) randasi gana didelė geležies ir vario industrijos sąjunga, kuri yra suorganizuota per katalikų dvasiškiją, kuri po priedanga darbininkų apginimo, laiko ją savo įtekmėje ir absitikus kokiam-nors nesusipratimui tarpe darbininkų ir kapitalistų jie visada yra sutaikintojais, ir suprantamas dalykas, tokiuose sutaikimuose darbininkai visada yra nuskriaudžiamai, jog dvasiškija visada eina ranka-rankon su išnaudotojais. Nežiūrint ant to, ten, kaip ir Virtemberge ir Badene, dvasiškija turi didelę įtekmę tarpe nesusipratusių darbininkų. Apart tos, klerikalų (dvasiškijos) suorganizuotos darbininkų organizacijos ten randasi ir tikrai susipratusių darbininkų organizacijos, bet jos nėra apkenčiamos per pirmutinius. Ir panaši savitarpinė kova ten egzistuoja nuo seniai. Bet pora metų atgalios, kuomet klerikalų suorganizuoti darbininkai, buvo nepakenčiamųjų darbo sąlygų priversti išeiti ant streiko, tuomet jiems į pagelbą atėjo, kaip medžiagiškai, taip morališkai, susipratę darbininkai, nežiūrint ant to, kad pirmieji pastarieiems niekad nepagelbėjo. Ačiu tokiam sąjausmui susipratusių darbininkų kova su kapitalistais mažiau susipratusiųjų tapo laimėta! Ir pradėdant nuo to laiko, kuomet jiems į pagelbą atėjo susipratę darbininkai, klerikalų suorganizuotoje darbininkų sąjungoje vis aiškiau ir aiškiau girdžiasi garsai, kad jų tikri draugai, tai tik yra visi darbininkai, bet ne dvasiškija, o daugelis iš tos sąjungos narių jau prisidėjo prie tikrai susipratusių darbininkų — socialdemokratų. Ir solidariskumas ten kasdienu auga vis platyn ir didyn.

Aiškiai matoma, kad draugiškas rankos padavimas savo nesusipratusiems broliams darbininkams buvo ganėtinu, idant užmegsti tą nesunaikinamą solidariskumą. Ir klerikalai darbininkai nenoroms negalėjo palikti neatjautę tą solidariskumą, juk jie matė: kad jiems gelbsti žmonės, kuriuos jie laikė sulyg dvasiškijos įkalbėjimų už savo priešus; kad gelbsti jiems tie, kuriuos jie neapkęsdavo ir su kuriais vesdavo kovą; kad gelbsti žmonės, kuriems streikuojant jie užimdavo streiklaužių vietas.

Tai gi visur, kur tik galima mums susipratusiems darbininkams reikia stengtis duoti draugišką ranką mūsų nesusipratusiems darbininkams.

Prieg tam priminsiu žodį kaslink tų susipratusių darbininkų, kurie savo tarpe skaldosi į tam-tikras organizacijas, idant galėtų kiekviena organizacija sau atskirai naudoti tokią taktiką, kokią jie pripažįsta. Tokių susipratusių (čia kalbu apie politiškai susipratusius) skirtingų organizacijų tuom tarpu yra daug ir po kelias net kaip kuriose šalyse, pav.: Francūzijoje yra socialistai, socialistai darbininkai ir kiti. Bet visos šios organizacijos nors jos ir skiriasi taktikos klausimuose, vienok jų priešų yra vienas, o tas yra dabartinė netikusioji sistema su jos palaikytojais. Todėl vengdami ginčų tarpe savęs už taktikos klausimus visada atmin kime tą, kad mūsų priešų yra vienas, ir kad kovoje su juo mės neturime skaldyti savo pajėgų, ir tik tuomet, kada mės kovoje su savo priešų visada eisime ranka-rankon su kitais susipratusiais darbininkais, tada mūsų kova greičiau bus pasekminga negu kada kiekviena darbininkų organizacija pati per savę ves kovą.

L. F. v M. R.

Verčiau būt niekinamu susipratusiu darbininku negu «garbinu» pavergtosios žmonijos judėjimo priešų.

«MASELIETE».

Jeigu dideli žmonių judėjimai yra istoriskomis audromis, tai tų audrų žaibais yra žmonių giesmės.

Kiekvienas žmonių visuomeniškas judėjimas, pagimdo kovos giesmes, kurios sykiu su tuo judėjimu gyvena ir sykiu su juo mirša. Čia vaizdžiai pasirodo, kad poetišoji produktyva priklauso nuo gyvenimo, kad ji surišta su minties ir jausmo sriovėmis, kurios apsirėškia visuomenėje. Čia jau ne formalško veikalo grožė duoda gyvybę ir daro populiarišku veikalą, bet istoriška tame veikale išreiktų visuomenės jausmų reikšmė.

Taigi ir didisai Francuzijos judėjimas, arba ruvolicija paliko iki šių dienų giesmę, da ir po šiai dienai pilną gyvybės spėkų. Tokia giesmė yra Marselietė, apie kurią iš prežasties 150 metų sukaktuvių nuo jos autoriaus, Rougeto de l'Isle'o, gimimo, reikia tarti keletą žodžių. Tačiau, kad suprasti Marselietės reikšmę istorijoje, nepakanka surišti ją tik su pervartos gadyne, reikia įsidomėti aplinkybes, kuriose ta giesmė užgimė.

Buvo tai vienas iš persvermės momentų Revoliucijoj, pavasaris 1792 metų, kuomet Burbonų reakcija, pergalėta žmonių judėjimu, stengėsi padaryti sutartį su užsienio reakcija. Francuzijos karalius tarėsi su užsienio valdonais linkui pavergimo francuzų, kurie buvo nusimetę nuo savęs despotizmą. Austrija ir Prusija pradėjo ginkluoties ir rengties į karę su francuzais, kad vėl ant jų uždėti despotizmo jungą. Revoliucija turėjo ginties dabar jau netik nuo savosios valdžios, bet ir nuo užsienio despotų; turėjo pati užpulti, kad atremti užpuolikų ataką. Kitokio iš padėjimo išėjimo kelio jai nebuvo. Revoliucija ant istorijos svarstyklių metė savo kardą. Tautiškas Seimas apšaukė karę priešai Austriją, o paskui priešais Prusiją.

Rouget de l'Isle, dalnuojant pirmusyk Marselietę pas burmistrą Dietrichą.

Tokiame tai momente gimė Marselietė.

Į keletą dienų po apskelbimo karės parašė ją nakčia iš 24 į 25 dieną balandžio jaunas afcieras Kliudijus Juozapas Rouget de l'Isle (skaityk: «Ruže de Lil») Strasburge. Balan-

džio 25 dieną, poeta savo giesmę pats pirmu kartu giedojo na muose burmistro Dietricho ir padarė didelį įspudį ant klausytojų, sykiu iššaukdamas jų entuzijazmą. Po kelių dienų, grąjino ją viešai Tautiškosios Gvardijos orkestra, o po to tuojaus ta giesmė paplito po visą šalį. Į Marseliją nunešė ją viens studentas, kuris atgiedojo pokilyje, iškeltame atsisveikinimui 500 vyrų, einančių ginti Paryžių nuo užpuolikų. Liepos 30 dieną ta ukvatninkų armija, giedant giesmę įėjo į Paryžių. Ta giesmė Paryžiaus žmonėms suskambėjo kaip kad išganymo balsas, o priežastis to įspudžio slėpėsi ne pačioj giesmėj, bet upe to momento. Kadangi išgirsta ją iš lupų marseliečių, tat ir giesmėi duota vardą «Marselietė». Tuo laiku Paryžiuje žmonių jūirtimas ant karaliaus Liudviko XVI-to, buvo didelis. Žmonės jau matė karaliaus veidmainingą politiką, suprato jo išdavystę ir suokalbi su priešais. Rengtasi užpulti ant Tuilerie rumų. Žmonių vadovai, esantieji federatų komisijoje, matė, jog artinasi valanda aktyviško sukilimo ir iš tarpo savęs sutvėrė slaptą revoliucijinę valdžią. Tokioj tai valandoj į Paryžių atvyko marseliečiai. Atvyko jie iš tolymų pietų, nešdami revoliucijoniškam Paryžiui savo revoliucijinį pasveikinimą iš kaimo; tai buvo gyvas darodymas, kad Paryžius nėra savo reikalavimuose balsu tyruose šaukiančiu, kad jam sąjaučia ir visa tauta, kad jam pritaria ir valščiai. Todėl nestebėtina, kad švento Antano priemiestis, apgyventas darbininkų žmonių, marseliečius pasveikino su didžiausiu užsidegimu. Giesmė, šaukianti prie ginklo tėvynės sunų, mėtanti prakeiksmo perkunus ant tyronų ir šalies išdavikų, buvo atbalsiu neapykantos ir sykiu aidų vilties, kuri kuteno širdis prvergtosios liaudies. Buvo tai pirmutinis griausms prisiartinaučios audros, ir Paryžius pagavo tą giesmę pusė milijono krutinių. Kada nakčia rugpjūčio 10 dieną didelės žmonių minios susirinko užpulti Tuilerie rumus, giesmė skambėjo nuo galo lig galo, ji stumė kovon, ji drąsino, ji žadino atmonijimo ir pagiežos jausmus, ji leido žmonėms pergalėti kanuoles ir paimiti miestą, kaipo ir Tuilerie rumus. Ir nuo šiol ji tapo himnu Didžiosios Revoliucijos.

Prėjo daugelis metų.—Francuzija perleido visą eilę revoliucijų ir kontrrevoliucijų. Po 1871 metų Francuzijoje įsikūrė buržuazijinė trečioji respublika, «marselietė», likosi buržuazijinės respublikos tautiškuoju himnu.

Buržuazija, priimdami marselietę sau už tautiškąj himną,— tą pačią «marselietę», kuri sureal zavo didžiosios revoliucijos idealus,— jos obalsį: «Laisvė, lygybė brolystė, sulyg Markso žodžių, užrašė ant visų kalėjimų ir ant visų kazerinių ir padarė š 1792 metų revoliucijinio himno reakcijos ir nacionalizmo žymę.

Tečiaus tas himnas nelikosi nepadalijama buržuazijos nuosavybe, priėmė jį ir tikrieji pavaldėjai— tie, kurie netik Francuzijoje, bet ir visur kitur reikalauja: Laisvės, Lygybės ir Brolystės, ką įvykdys tik bendra savo kova priešai tyronus. Pas tuos tikruosius «marselietė» nenustojo savo pirmutinės reikšmės ir lošia tą pačią rolę, kaip ir laikuose Francuzijos revoliucijos. Tą rolę «marselietė» sulošė visuose Europos kraštuose, lošia ji šiandien savo rolę ir Amerikoje. J

kartu giedoją na
pudį ant klausy-
Po kelių dienų,
tra, o po to tuo-
railiją nunešė ją
ltame atsiveiki-
užpuolikų. Lie-
giesmę įėjo į Pa-
ambėjo kaip kad
ėsi ne pačioj gies-
ją iš lupų mar-
etė». Tuo laiku
ludviko XVI-to,
veidmainingą po-
riešais. Rengtai
ai, esantieji fede-
ktyviško sukilimo
valdžią. Tokioj
Atvyko jie iš to-
yžiui savo revolin-

as darodymas, kad
yruose šaukiančiu,
pritaria ir valdžiai.
miestis, apgyven-
ikino su didžiausiu
do tėvynės sunų,
į ir šalies išdavikų,
vilties, kuri kuteno
rmutinis griausma
avo tą giesmę pui-
io 10 dieną didelė
rie rumus, giesma
on, ji drąsino, ji la-
leido žmonėms per-
Tuilerie rumus. I-
cijas.

perleido visą eilę re-
etų Francuzijoje į
arselietė», likosi bu-

.
u už tautiškąjį hin-
zavo didžiosios revo-
gybė brolystė, sulg-
rų ir ant visų kazo-
io himno reakcijos i-

dalijama buržuazija
jai — tie, kurie neti-
uja: Laisvės, Lyg-
savo kova priešai ty-
renustojo savo pirm-
ip ir laikuose Fran-
» sulošė visuose Euro-
olę ir Amerikoje. J

girdi ir klausosi viso pasaulio pavergtoji klesa, ją gieda nesuskaitomos darbininkų minios visose šalyse. Sunku yra išreikšti raštu tą pilną išdidytės ir revoliucijoniškumo gaidą, kuri verčia kiekvieno pavergtojo širdį smarkiau trinkčioti ir degti pagiežos liepsna. Nedaug rasime panašių melodijų, kurios pataikintų taip sukurti sielos jausmų liepsnas ir kraują užvirinti širdyje kaip «marselietė». Su ta melodija Francuzijos laisvės karžygiai sykiu mirė, kiekviename jos tone palikdami savo karšią kraują ir pagiežą liepsnojančią kvapą.

Rouget de l'Isle rašęs ir kitas eiles, tečiaus anos nepadarė jau tokio įspudžio ant žmonijos ir likosi užmirštos. Jisai kovojo revoliucijos karėse, o po to varge ir ir skurde ilgai gyveno, net po revoliucijos, liepos mėnesyje 1830 metais gavo nuo karaliaus Ludviko Philipo emeriturą. Mirė 1836 metais Choisy le Roi'je ir ten pastatyta jam paminklas. Kaslink to tai trisus bereikalingas, nes daug didesnis ir garbingesnis paminklas jam yra pati «marselietė» užsilikusi žmonijos sieloj, iš kurios to paminklo jokia tyranijos įjega negal išplėsti ir sunaikinti jį.

ARZUOLAITIS.

KALEJIME.

Šalyje, kur tamsi, vargų suspausta ir prietaringa liaudis vaitoja prislėgta po despotiška geležine letena; šalyje, kur įtatymus leidžia nuožmių biurokratų gauja, kur tiesose veikia policijos, karevių, šnipų ir kitų valdžiai pardsavusių elementų bjauri sauvalė; šalyje, kur yra karės lauko teismai, kartuvės, katorga, ištrėmimai, Siberija, areštai, kratos ir bausmės; šalyje, kur mažiausias apsireiškimas liuosybės yra slopinamas nuožmiausiais budais— Rosijoj yra kalėjimas.

Ir baisus tasai kalėjimas buvo. Pastatytas jis toli už miesto, augštas muras, dar su augštesniais bokštais, apvestas aplinkui kokių 3-4 sieksnių augščio zomatu, augštai sienose maži to kalėjimo langeliai, rodė netik nepanašią vietą žmogaus gyvenimui, bet ir paprastam kalėjimui nebuvo lygi.

Daugiau panašus į tvirtovę, tas kalėjimas lyg kokia baidyklė gązdino praeivius. Aplinkiniai gyventojai baimėjosi tos vietos ištolo. Tas kalėjimas buvo lyg koksai kapas laidojimui gyvųjų; retas, kuris į jį pakliuvęs išeidavo gyvas.

Nekartą čia galima buvo išgirsti kankinamų kalinių riksmą, arba gaudų vaitojimą—dejavimą, išsiverziantį iš nelaimin gyvųjų krutinių. Ir niekas tiems nelaimingiems kaliniams negalėdavo ateiti į pagelbą, nes jie buvo beširdžių budelių rankose, atskirti visai nuo gyvųjų žmonių...

Už storų kalėjimo sienų, sėdėjo jau nuo kelių metų pamintas jaunas, bet baisiai suvargęs žmogus — žmogus daugiau panašus į kaulėtą giltinę, į paveikslą iš akmens iškalta, negu į žmogišką ypatą. Ant rankų ir kojų buvo uždėti sunkūs retėžiai. Jo veidas buvo išbalęs kaip drobė, susiraukęs; šviesios, dabar jau įdubusios jo akys, rodė buvusį pilną energijos ir pasišventimo jaunikaitį. Ilgi plaukai, tos kaulinės rankos ir kajos ir visas jo liesas paveikslas, galėjo nemažai nustebinti

ti žiurėtoji. Jis sėdėjo ant žemės prie sienos nesijudindamas, nemirkčiodamas, tartum visai be jausmų, be gyvasties... Tik retkarčiais išsiverziantis iš jo krutinės gilus atsidusėjimas rodė gyvybę to pusiau mirusio žmogaus...

Byvo graži pavasario dienele. Visokia gyvastis krutėjo ir džiaugėsi gražiu ir ypatingu gamtos surėdymu. Paukšteliai medžiuose krovė lizdus ir linksmai giedoją savo paprastas giesmes. Saulutė—motina savo maloniais spinduliais, šildė ir gaivino kiekvieną esybę...

Per mažą, geležinėmis štangomis apkaltą langelį išiveržė giedros saulutės spinduliai į kalėjimą ir apšvietė nusikalėjusį kalinį. Jis pasijudino, pravėrė akis ir sukepusios jo lupos ką tai aušnabzdėjo. Pa tam, tartum iš gilaus klejojimo atsiбудdamas, garsiai prakalbėjo:

«Kur aš esmiu? Ar grabe palaidotas, ar kokiam dvasių užkeiktam name uždarytas? Kam tie sunkūs retėžiai ant mano ranku ir kojų?»

Ant tų klausimų niekas jam neatsakė, tik užpakaliniuose kalėjimo kambariuose, girtų kalėjimo sargų riksmas tulą laiką buvo girdimas, bet po valandėlės vėl buvo tyka.

Kalinis apsižvalgė aplinkui, ir koku tai gaudžiu balsu, tarpais pertraukomu, vėl pradėjo. Kalba jo buvo panaši į jauslų nusiskundimą, kuris paeina iš gilumos vargų suspaustos širdies:

«Ne, ne grabe aš esmiu... Toj maloni saulutė nešviestų man taip meiliai, jeigu aš bučiau palaidotas... Jaučiu, kad šie geležiniai retėžiai man primena tą baisią vietą—kalėjimą...

Taip— Aš kalėjime esmiu... Atsimenu, kaip gauja žandarų su kareiviais atgabenę mane į šią vietą... Sumušė mane apkaltę geležimis ir paliko... Ir nuo to laiko, aš kenčiu per valandas, per dienas, per savaites, per mėnesius ir per metus.

Kliuvau į žandarų nagus pačioj jaunystėj, kuomet dar viltis žibėjo, kuomet tikėjauisi atsiekti savo brangiausius širdies troškimus... Siekiai mano nutruko... Viskas likosi atimta iš manęs... Viskas... Kalėjimas suardė mano energiją, atėmė spėkas... Aš suvytau kaip dalgio pakirsta žolelė... Likau visų apleistas... Visų... Vienytėlė mano suramintoja, tai saulutė... Ji tik viena mane kas rytas aplanko, ji tik viena per tą mažą, geležinėmis štangomis apkaltą langelį savo malonius spindulius leidžia ir šildo...

Netekau aš laisvės, netekau savo mylimų draugų... Nusiminime turiu žiurėti į tamsą ir liudną savo ateitį, ir kančiose turiu laukti ateinančios šalton ir baisios mirties... Ach!...

Žodžiai jo užmirė, krutinė sunkiai kilnojosi. Kraujas mušė į gįslas ir jame užsiliepsnojo geismas laisvės. Jo švelni, panaši į sužeisto vaitojimą kalba, darėsi kas—kart aštresne ir karštesne. Žodžiuose jo skambėjo jau nebeusiminimas, bet išsyk troškimas laisvės, po tam kartus išmėtinėjimas valdžiai už neteisingą su juom elgimąsi, ant galo keičtas ir pagieža. Ir surinkęs visas savo pajiegas, kalinis taip pradėjo:

«O laisvė brangioji! O žmonės beširdžiai! Kodėl atėmėt nuo manęs tą brangiausį turtą—laisvę? Paukšteliai

liusai skraido po orą, žvėreliai bėgioja po girias, ir jie yra daug laimingesni šiandien už mane!... Tik man atimta yra laisvė, tik aš vienas čia surakytas geležiniais retėžiais ir įmestas į šį baisų urvą!...

Ir už ką gi aš esu apkaltintas? Kuom nusidėjau prieš dorą, kuom prasikaltau prieš žmones? Juk aš neapkenčiau vien tik neteisvybių, kovojau prieš viską, kas žmonijos labui priešinga ir kenktina. Aš rodijau vargšams, kaip nuo vargų apsiginti. Visur skelbiau meilę, lygybę ir brolybę. Neapkenčiau tų visų, kurie vargšą lupa prisimynę, kurie čiulpia paskutinius syvus iš darbo liaudies. Nupeikiau nekrikščionišką pasielgimą dabartinės dvasiškos, kuri vardan dievo liepia skurdžiui aukauti paskutines spekas pinigų čia naudai. Vienu žodžiu, aš visur ir visuomet skelbiau tą šventą idėją, kad visiems darbo žmonėms reikia vienytis ir išliuosuoti pasaulį iš vargų ir nelaimių prago.

Ir už tai piktoji valdžia mane apkalė geležimis ir įmetė į kalėjimą. Už tai atėmė man laisvę, kurią aš taip pasišventusiai gyniau!

O, bjaurūs ir pasiutę barbarai! Jūs norit nužudyti teisybės žmogų? Gali but, kad jums tas ir pasiseks. Juk jau ir taip spėkų manyje neliko, kalėjimas iščiulpė visas mano dvasios liegias. Bet atmint, kad jūs nenužudysit tos idėjos, kurią aš žmonėms skelbiau. Teisybė ir iš kapų prisikels ir žadys varguolius į kovą; o jūs tyronai, užsitrauksite ant savęs tik liaudies kerštą ir ateisiančios genkartinės mes prakeiksmą jums. Tat žiūrėkite, prakeikti!»

Fr. Czaki.

ATLASAS.

Duok man pagrindas po kojų,
o aš pajudinsiu žemę.

Achmides

Toli, toli vakariniuose kraštuose pasaulio, kur naktis susieina su diena, kur prasideda Hadeso valstybė, klupoja susilenkęs milžinas ir laiko ant savo sprando visą žemės skritulį. Gįsluoti raumens nuo įtempimo dreba, o kakta išberta prakaito lašais, kurie besididindami truksta ir sriovena žemyn.

Tai Atlasas, sunus titano Japeto, brolis Prometėjaus.

Negailestingas Zeus, kerštingas ir grieštas priešas Japeto giminės, iš kurios gimė ir žmonės, nuteisė Atlasą, paskirdams jam tą amžiną sunkenybę.

Milžinas laiko ant savo sprando žemės skritulį ir žiur priekyn. Mato jis Hesperido sodną ir raudasi atstui Elizijos. Jo girdėjomo jausmus erzina šukavimai girtųjų dievų iš Olimpo. Iš kitos pusės mato juodą posmą: upę Styks, kurią Charonas kiauroj eldėje gabena velionius. Už upės Styks matomas nykus Tartarus, iš kur girdėties tylūs vaitojimai uždarytųjų Titanų nasruose. Kart-kartėmis dunda bildėsis nuo Syzyfo krintačių uolų.

Atlasas klupoja, laikydamas ant savo sprando žemę, klupoja ramus ir niaukus. Nieks nežino kas veikia jį sieloj. Klupoja tylėdamas ir neatsiliepia nė į Hesperidą, kuomet ateina nušluostyt jam prakaitą nuo veido, nė į Aušrinę, kuri

bėgdama nuo Heljoso, meta jam rozes po kojų.

Tik vieną kartą milžinas pražudė lygsvarą. Buvo tai tada, kada Hermes nešdamas mirusiųjų vėles, susilaskė prieš jį ir apsakė jam apie kančias jo brolio Prometėjaus, pagal Zeuso liepimą prikaltą prie kaukaskos uolos. Atlasas sudrebėjo, net žemė ir Olimpas sujudo ant savo pamato.

— Sunau Majos— sušuko— niekingas mano anuke, neapkenčiu tavo viešpačio!

— Nutilk, nes kitaip tave patiks tas pats likimas, ką ir tavo brolių patiko!

Tai taręs Zeuso vergas, Hermes, nuėjo šalin, ir nuo to laiko niekad neprabilo jau į savo sentėvį. Atlasas likos dar labiau paniurusiu ir tylinčiu, bet žemės skritulio nemetė nuo savo sprando, manydamas, jog laikyti jį privalo.

Tulą gražią dieną į tą tolymąjį kraštą atkelevo Heraklesas. Atlasas išgirdo, jog jis paliuosavo iš pančių nelaisvės jo brolių Prometėjų; išvydo savo akimis, kaip Heraklesas savo rankomis perkasė susmaugą ir sujungė okeaną su viduržemine jure. Prašvito akys ir išsiblaivė veidas seno titano, nes pamatė, jog yra kas tokis stipresniu ir galingesniu už patį Zeusą, o juo yra žmogus.

O kada Heraklesas pasisiulijo Atlasui išvaduoti jį bent valandai laiko, Atlasas su noru pavedė jam savo vietą.

Su kokiu užsiganėdinimu ir smagumu pavargęs Atlasas ištaisė savo sustingusius sąnarius kuno! Kaip jo krutinė išsikėlė, kad kuoplačiausią vietą padaryti viduje orui! Paliuosotas nuo per ilgus metus slėgiančios jo sprandą naštos, pradėjo mąstyti, ir netrukus persitikrino, kad jeigu jis pasiliautų laikę ant savo sprando žemę, Zeuso viešpatavimas turėtų pasibaigti. Atlasas susiprato ir suprato savo spėkas...

Heraklesas nukeliavo savo keliu. Atlasas vėl laikė ant savo sprando žemės skritulį ir Olimpą. Girtieji dievai lėbauja tolesniai, nepaisydami požeminių vaitojimų.

Bet štai ateina dievas dievų ir žmonių, galingasis Laikas— Kronos, sandarininkas titanų, vaitojančių vergijoje pas Zeusą.

Vargas Olimpui, kada Atlasas trenks nuo savo sprando sunkiąją naštą ir išties savo gįsluotas rankas!...

J. B. S.

MŪS DAUGEL.

Lituoss vertimas iš Viatkino „Nas mnogo“.

Mūs daugel' kaip bangų juroj begalinėj,
Kaip vasarą gėlių žydinčioj lankoj,
Kaip jautrioj ir karštoj poetos krutinėj
Sapnų spindančiųjų, kaip geismų sieloj.

Mūs daugel', mūs daugel', šviesos pagimdytų;

Męs skaisčios aušrinės esame vaikai!

Nėr įjegos, kurioji mus gi parklupdytų;

Ant Laisvės aukuro mūs' dega geismai!

Ugnis Prometėjaus jau gaisru liepsnoja,

Naikina nykumo sielvartus juodus!

Balsus skardžių varpų aidai išnešioja

Po viso pasaulio plačiuosius kraštus.

Viešas

Męs

ir draugų

raščius su

Philadelpho

tano M. L.

kuriems ti

timas taut

pranešame

go A. Mil

naudoti jis

jimą 500

žiojų ties

Apva

spėkomis

kų organiz

Lietuvių

nui Lietu

kambarį dy

Draug

kalbėjimui

rė tris dien

lyje, o 17 d

ti daktarą

Kada jau v

kunigas M

viai kviečia

sukelsias kr

ninkas iš 24

zidentą Žita

Stonelij dėl

tuvinai rengi

apvarkščioji

minėtų lietu

Per uolas augščiausias, su meile galinga
 Męs nešam Liuosybės vėlavą žmonėms!
 Ir vedam žmonijai Laisvę nemirtingą:
 Ji neša linksmybes ir džiaugsmus visiems;

Tad linksmos, laimingos žmonių miniose,
 Pranyks nelygybė: valdonai, vergai,
 Tad kerštas, nuožmybė neslėpsis sielose,
 Nes išnyks tad skurdas, prievartos, vargai!
 Ateina, ateina! štai Laisvė Šventoji!
 Pergalės vainiką jį Šviesai uždės...
 Žmonijai ant žemės at'darys ji rojų,
 Kur laimė, brolystė amžinai žydės...

Mūs daugel' kaip bangų juroj begalinėj,
 Kaip vasarą gėlių žydinčioj lankoj,
 Kaip jautrioj ir karštoj poetos krutinėj
 Sapnų spindančiųjų, kaip geismų sieloj!
 Mūs daugel' mūs daugel' — tai yra drąsuolių...
 Kovojuant męs žengsim su Šviesa toliaus!
 Ugnis Prometėjaus širdyse varguolių
 Negestant degs ilgai, liepsnot nepaliaus.

Panendrės Bitininkas.

Viešas pasmerkimas kunigo A. Miluko juodojo darbo.

Męs žemiau pasirašiusieji Philadelphiajos lietuvių klubų ir draugybių įgaliotieji, kreipiamės į visus lietuviškus laikraščius su prašymu atidaryti mums savo skiltis išreiškimui Philadelphiajos lietuvių protesto, priešai darbus kunigo Antano Miluko. Tikėdamiesi, kad joks iš lietuviškų laikraščių, kuriems tik rupi lietuviškos visuomenės apšvieta ir jos supratimas tautiškų reikalų, neatsakys mums vietos savo skiltyse, pranešame visuomenei tikras žinias apie juodus darbus kunigo A. Miluko, idant žinotų, kokiais įrankiais nesigėdėjo pasinaudoti jisai, kad suardyti Philadelphiajos lietuvių apvaikščiojimą 500 metų sukaktuvių mūsų sentėvių pergalės ant kryžiuokų ties Grunvldu 1410 metais.

Apvaikščiojimą minėtų sukaktuvių, rengė bendromis spėkomis 8 klubai ir apie 20 suviršum kitų įvairių lietuviškų organizacijų, per išrinktus savo atstovus su tikslu įsteigti Lietuvių viešą knygyną Philadelphiajoje, kuriam tai knygynui Lietuvių Muzikališkos Salės korporacija paskyrė puikų kambarį dykai.

Draugybių ir klubų delegacija laikė savo posėdžius apkalbėjimui apvaikščiojimo reikalų. Apvaikščiojimui nuskyrė tris dienas: 15 ir 16 dieną liepos — šiaurinėje miesto dalyje, o 17 d. liepos — pietinėje. Nutarta užu kalbėtoji kvieisti daktarą Šliupą, kaip geriausį Lietuvos istorijos žinovą. Kada jau viskas buvo suruošta ir nemažai iškaščių padaryta, kunigas Milukas pranešė policijai, kad Philadelphiajos lietuviai kviečia užu kalbėtoji anarchistą D-rą Šliupą, kuris sukelsias kraujo praliejimą. Liepos 12 dieną policijos viršininkas iš 24-tojo distriko pašaukė svetainės korporacijos prezidentą Žitaviacką ir draugybių delegacijos prezidentą A.M. Stanelį dėl ištyrimo, kokį apvaikščiojimą Philadelphiajos lietuviai rengia. Kaip liudytoji priešai «nelegališkumą» tokio apvaikščiojimo, pašaukta kun. A. Miluką, kuris aktyveizdoje minėtų lietuvių, policijos viršininkui atkartojo, jog Dr. Šliu-

pas, kur tik yra kalbėjęs, visur sukėlęs kruvinas peštynes, nes jis kalbąs priešai dievą ir tikyba, kad jo kalba esą skelbianti anarchizmą ir betvarkę. A.M. Stanelis griežtai užginčijo tam melui, tečiaus policijos viršiniukas, nežiurėdamas kame teisybė, pritarė kunigui ir įsakė svetainę uždaryti. Ir tokiu būdu, rodėsi, likosi nuskriaustos moraliskai ir medegiškai visos apvaikščiojimą rengusios organizacijos.

Liepos 15 d. atstovai: P. Dubickas, A. Abraitis, Pečiulis ir Kišonis, nuvyko pas 24-to distrikto policijos viršininką reiklauti darodymų, ar apskundimas, mestas ant Dr. Šliupo, yra teisingas ir prirodyti, kad įtarimas Dr. Šliupo anarchistu yra apšmeiža. Reikalautojams pakišta butent «Tėvo Kazimiero», kapucino karikatūra ir pasakyta, kad tai darbas Dr. Šliupo toksai pieš'nys. Taipgi nurodyta, kad Wolter Žitaviackas reikalavo 25 policistų tvarkos užlaikymui, ir taipgi neleisti Dr. Šliupui kalbėti. Nežiurint, kad protestuotojų pasiuntiniai stengėsi pertikrinti, jog visokie nesutikimai, yra sukeliama per dvasiškiją ir jos tarnus, nežiurint, kad ateikomybę už kilšančius vaidus svetainėje, pasiuntiniai priėmė ant savęs, policijos viršininkas nesutiko leisti kelbėi Dr. Šliupui. Tečiaus po apsimylimui nusprendė pats buti prakalbese ir užlaikyti tvarką. Taipgi atsivedė diktą burj polcistų. Dr. Šliupas pasirodė ant estrados, sveikinamas susirinkusios publikos, kurios prisirinko pilnintelė svetainė. Publikos entuzijazmas ir gražus užsilaikymas pertikrino policijos viršininką, kad skundas ant Dr. Šliupo buvo bjauri apšmeiža. Patsai kartas nuo karto, publikai delnais plojant, nusiimėnoje kepurę ir plojo sykiu, matydamas, kad lietuviai yra žmonės ir nereikia jų ganyti palkomis, kaip kun. A. Milukas jam persitatė lietuvius. Po prakalbų su pagarba pasikalbėjęs su Dr. Šliupu ir rengėjais, policijos viršininkas apleido svetainę, palikdamas tik du polcistu pridabojimui tvarkos laike baliaus, kuris po prakalbų buvo.

Protestas:

Taigi priešai tokį pažeminimą lietuvių, akįse miesto valdžios, ir prieš tokius juodus darbus kunigo A. Miluko, męs Philadelphiajos lietuviai dalyvavusieji jubilejuje 500 sukaktuvių lietuvių pergalės ant kryžiuokų, viešai protestuojame ir išreiškiame savo paniekinimą šmeižikui ir ardytoju tokių darbų, kuriuos bendromis spėkomis veikiame savo tautos ir apšvietos labui.

Vardan visų dalyvavusiųjų apvaikščiojime klubų ir draugysčių, jų išrinktoji komisija:

*Pijus Dubickas.
 Stasys Kišonis.
 A. M. Stanelis.
 A. K. Abraitis.*

Kasžin ar ir tai — tautos meile?

Gegužio 2 dieną 1906 metais, man einant šaligatviu Halsted gatvės Chicagoj atsitiko nelaimė, iš kurios vos gyvastį teko išnešti. Nelaimė atsitiko iš priezasties namų savininko, kuris už šaligatvį atsako.

Kaipu mylintis savo tautą, kreipiausi su prašymu gydy-

ti mane prie savo viengenčio lietuvio D-ro A. L. Graičiuno. Nuo gydytojaus paliudijimo, prigulėjo atlyginimas man už pražudytą sveikatą. Dr. A. L. Graičiunas prisizadėjo būti teisme kaip liudytojas ir teisingai liudyti. Suprantama, kad su teismu gana ilgai vilkinta, nes advokatų net stengtasi išgelbėti nuo atsakomybės savininką tų namų, ties kuriais mano sveikata pražuvo. Galų gale, 1909 metais 10 dieną berzelio, teismas ėmėsi už išnagrinėjimo paduoto mano skundo. Pirmą dieną išklausinėjo tik mane, liudytojų išklausinėjimą paliko sekančiam dienai. Mano gydytojaus Dr. A. L. Graičiuno nepasirodė. Nuvaziavau pas jį maldauti, kad nepamiš tų savo prizadėjimo ir pributų į teismą. Ir vėl Dr. Graičiunas prisizadėjo, kad pribus savo lėšomis į teismą ir sąžiniškai liudysias. Berzelio 11 dieną byla prasidėjo, bet svarbiausio mano liudytojaus Dr. Graičiuno nėra. Šaukiu per telefoną, nieks neatsiliepia. Pasirodo, kad Dr. Graičiunas su kitu liudytoju R. Rozenblum (zydas) atsikako stoti teisman, nes apskųstųjų pusės advokatas neliepė... Takiame atsitikime teismas likosi atidėtas, o apskųstųjų pusė juokdamasi išėjo.

Klausiu Dr. Graičiuno per telefoną, kodėl nepribuvo, jis atsako: «Aš misliju, kad tu susitaikiai»... Ir kagi čia galiu tarti savo viengeučiu, aš, netekęs sveikatos anaipol ne išsovo kaltės, aš, vargšas, išleidęs paskutinį skatiką gydytojaus apmokėjimui ir teismui, aš, kuris šventai tikėjau, jog mano viengentis bent dėl meilės tautos sąžiniškai užtars už nukriaustąjį, nes nuo gydytojaus daugiausiai prigulėjo— išgirdęs tokį tautiečio atsakymą, pamatęs tokią veidmainystę! Mat jį nuo teisybės išreiškimo sudraudė apskųstųjų advokatas. Čia pasirodo, kad mano tautietis, kuris paėmė už gydymą paskutinį skatiką, pardavė dar ir savo sąžinę ir mano sveikatą žydelkai, Miss A. Nagle!

Taip tai Dr. Graičiunas pasielgė su manim, kuris taip gi prigulėbėjau jam mokslą įgyti, prisidėdamas prie tų, kurie aukavo jo mokinimosi reikalams.

Dr. A. L. Graičiunas skelbėsi lietuvių laikraščiuose, kad nelaimė atsitikus katram iš jo tautiečių, kreiptųsi prie savo brolio tautiečio, kurio kompanijų agentai nepaperka; aš šventai tam tikėjau ir nelaimėje kreipiausi prie savo «tautiečio», bet tas «tautietis» mane nugarazdino dar į didesnę nelaimę.

Išreikšdamas nukriaustojo jausmus, pranešu visuomenei tik grynus faktus, kurie liudija apie mūsų «tautiečių meilę», kuri gražiai skamba žodžiuose, bet anaipol nerasi jos darbuose mūsų «tautiškųjų vadovų», lai visuomenė sprendžia, nes vargšai be skatiko teismuose rasti teisybę negalima, kadangi už dolerį šiandien ir liudytojus galima nusipirkti...

Seliomija Kubilienė ir K. Kubilius.

PASTADA: šio pranešimo teisingumą patvirtinus ir kitiems draugams, talpiname, nes visą atsakomybę ima ant savęs pasirašiusieji.

Red

LAISKAI | REDAKCIJĄ.

GERBIAMOJI REDAKCIJA!

Malonėkite man paaiškinti, ką reiškia žodis *Alleluja* ir *Dominus vobiscum*?

Aš.

Žodis *Alleluja* arba *Hallelujah* susitvėrė iš hebraiškos kalbos — melskis prie Jahovo (dievo). Krikščionis priėmė jį nuo žydų, vartoja nesirūpinant visai jo prasme, kaip ir žodžio *amen*. Pats per save «hallelujah» neturi prasmės, bet jis kilęs kaip pasakyta iš senoviškos žydų kalbos ir turi reikšti lyg kad «garbė dievui!»

Dominus vobiscum — lotyniškas žodis «Viešpats su jumis», arba ponas su jumis. Priimtas už sutarties obalsį per pirmutinius krikščionius, užsiliko iki šių dienų pamaldose.

II.

GERBIAMOJI REDAKCIJA:—

Malonėsite paaiškinti man šiuos klausimus.

I. Ar toks yra socialistas, kuris užpykęs ant draugo, nedraugiškai pasielgia? Pavyzdžiui išduoda draugo slapyvardį, nežinodamas tikrų faktų?

II. Ar galima laikyti už draugą tokį, kuris atsimetęs nuo L. S. S., pajuokia kito nuomonę, šmeižia ir intrigas kelia?

P. Sokolov.

I. Slapyvardį išduoti yra bjauru ir nedora, nes ne vieną žmogų politiškos sąlygos verčia pasislėpti po svetimu vardu. Kartais slapyvardžio išdavimas gali būti tikra provokacija ir piktadaryste. Žmogus, kuris supranta, ką daro, niekad piktai nepasielgs linkui savo idėjos draugų, bet atsitinka silpnadvasiai, kurie savo pasielgimų pasekmių nepermato ir pasielgia negerai, suklysdami. Ar nusidėjo labai ar ne, tas, kas išduoda slapyvardį kito, spręsti negalima, nežinant aplinkybių, kurios išduodantį pastumėjo prie negero pasielgimo.

II. Kuris atsimetęs nuo organizacijos niekina ir šmeižia jos narius irgi daro kaip silpnas žmogus, kurio tik gailėtis reikia. Susipratęs darbininkas neardys darbininkų vienybės šmeižimai organizacijos narių. Šmeižti ypatingai gali tiksliai žmogus menko proto ir be doriško išauklėjimo.

Korespondencijos.

Rašyti reikia visados tik juodu rašalu ir tik ant vienos pusės popieros, neperšviečiamos; viršuje palikti bent dvi eilutes neužrašytas. Žinios turi būt teisingos, paduotos taip, kaip atitiko, be ligų, privadžiojimų ir pamokinimų. Žinios iš darbininkų gyvenimo visados bus patalpintos.

VALPARAISO, IND. Jau beveik kiekviename laikraštyje buvo rašyta apie šią mokyklą arba Valparaiso Universitetą, visgi apie jame esančius lietuvius labai mažai. Tai gi čia ir pabriežiui keletą žodelių.

Reikia pasakyti, kad šitoj mokykloj yra net 52 tautų studentai, tarp kurių ir lietuviai maišosi. Lietuviai, išskyrus anglus ir vokiečius, užima didžiausią skaitlių, ir jie turi lietuviškas klesas; taip gi gauna kambarį susirinkimams. Gyvuoja net kelios įvairios kuopos, kaip antai: LSS. kuopa, SLA. kuopa, TMD. kuopa ir net SLRKA. kuopa. Yra atsitvėrusi LDLVU, (literatūriška draugija lietuvių Valparaiso Universiteto), kuri nemažai naudos atneša čion esantiems lietuviams—mokslaeiviams.

Nors jokių lietuviškų darbų nebando klabinti, bet lietuvis iškalboje, deklamacijose— parupina progą kiekvienam. Tik tiek nesmagu, kad ne kiekvienam daleidžia išreikšti mintis. Taip pavyzdin, jeigu kuris prisirengia kalbėti iš

No

tiškos ek
pats tam
tikėjimą,
toją, bet
są panaš
bet ir mo
štai
uzkliudę
dėjo byr
baigti kit
nedaleisti
gavo ant

Nuo
siems lais
talikui, te
tikas nete
likas, par
katalikas
ir rimtai
reiškia, k
jos šulus,
kampus.

Uzba
turėjome
buvo gan
bėtoja, da
ar grieš,
kyti, kad
kursai pa
padainavo
retai tegal
gaitės bals
si atliko g

Dar
tapo atna
pirmiau, t
Kuopon į
ypac nenu
vuodžia, k
mokyklos
chistų. T
spąstas ir g

W. L.
skaitytojam
vių. Kaip
miesto, žin

Nuo k
pos Dr-tė š
dol.; taip
metais per
blogai. Be
peratviška
rodos, laiku

ebraiškos kalbos
mė ji nuo žydu,
lio amen. Pats
kaip pasakytas iš
urbė dievui!
ts su jumis, ar-
per pirmutinius

t draugo, nedrau-
pyvardi, nežino-

atsimetęs nuo L.
kelia!

P. Sokolov.

, nes ne vieną žmo-
u vardu. Kartais
ija ir piktadaryste.
i nepasielgs linkui
kurie savo pasiel-
i, suklysdami. Ar
lį kito, spręsti nega-
astumėjo prie nega-

skina ir šmeižia ja
tik gailėtis reiki
rienybės šmeižimai
tai žmogus menk-

rijos.

ant vienos pusės po-
ri eilutes neužrašytas
kaip atsitiko, be lig-
nkų gyvenimo rindos

k kiekviename laik-
na Valparaiso Univer-
labai mažai. Taip

loj yra net 52 tautų
si. Lietuviai, išky-
ią skaitlių, ir jie tur-
į susirinkimams. Gr-

pantai: LSS. kuopa
KA. kuopa. Yra
ja lietuvių Valparai-
itneša čion esanties

ido klabinai, bet la-
na progą kiekvienam
daleidžia išreikšti
sirengia kalbėti iš pa-

tiškos ekonomijos, sociologijos, tai netik jo kalba, bet ir jis pats tampa su purvais sulygintas. O jau jeigu ką—nors apie tikėjimą, tad negana, kad tikintieji visai išpliovoja kalbėtoją, bet dar grėsia, kad apksusią mokyklos vyriausybei, nėsą panašiam heretikui neturi būti vietos netik susirinkime, bet ir mokykloj.

Štai neseniai vienas vaikinys skaitė referatą, kuriame užkliudęs tikėjimą, taip paklibino, kad ano net visi šulai pradėjo byrėti. Kad referatas buvo ilgokas, taigi prisiėjo užbaigti kutame susirinkime. Tikintieji pastatė barikadas, kad nedaleisti, vienok vargais negalais, referato skaitytojas dąsigavo ant pagrindų ir perskaitė, nors ne visą.

Nuo savęs prie to pridūrė štai ką: — Tegul buna visiems laisvė išeiti ant pagrindų,— kaip heretikui, taip ir katalikui, tegul abudu aiškina savo persitikrinimus; jeigu heretikas netesingai kalbės, tada kitą susirinkimą gali išeit katalikas, parodyt jo klaidas, na ir atliktas kriukis. Bet jeigu katalikas (paveizdas, kaip šiandien yra daroma) užuot išeiti ir rimtai sukritikuoti savo religijinį priešą,— jį kolioja, tad reiškia, kad tikintis neturi lankų, kad suveržti savo religijos šulus, kuriuos heretikas kaip plunksnas svaido po visus kampus.

Užbaigdamas turiu pasakyti, kad 28 d. praeito mėnesio turėjome puikų vakarą, parengtą TMD. kuopos. Programa buvo gana ilga, bet kad vakaro vedėjas, perstatydamas kalbėtoja, dainorių ar muziką, nepasakė ką jis kalbės, dainuos ar grieš, taigi čia ir paminėti negaliu. Vienok reikia pasakyti, kad svarbiausią vietą vakaro programoje užėmė K. M., kursai paskaitė gan puikų referatą. Toliaus, labai gražiai padainavo panelė Horodeckaitė, kaip mus valparaisiečiams retai tegalintiems išgirsti tokias daineles ir taip malonų mergaitės balselį,— tai labai patiko. Vienu žodžiu sakant,— visi atliko gana puikiai.

Dar skaitau svarbiausiu daiktu paminėti, kad čion vėl tapo atnaujinta LSS. kuopa. Mat buvo susitvėrusi kuopa pirmiau, bet iškilus vėtrai nuo tikybinų pusės, turėjo suirti. Kuopon įstojo energiški ir gerokai apsitrynę mokslaeiviai, ypač nenusigąstanti tikybinų šnipnų, kurie, jeigu tik suvuodžia, kad mokykloj raudasi socialistų, tai tuoj dume pas mokyklos prezidentą skųsti, kad čia randasi visas lizdas anar-chistų. Tikėtina, kad kuopa pergalės visokias jai daromas spąstas ir gyvuos.

Margetis.

W. LYNN, MASS. Šitame mieste, kaip jau «Kovos» skaitytojams gal yra žinoma, randasi diktokas burelis lietuvių. Kaip kitų Amerikos kolonijų lietuviai, taip ir šio miesto, žinoma, ne visi priguli prie įvairių organizacijų.

Nuo keleto metų gyvuoja čionai Liet. Savitarpinė Pašelpo Dr—tė šv. Kazimiero, kuri šiandien jau turi suvirš 2000 dol.; taip pat ir Liet. Ukėšų Kliubas, nežiurint, kad 1909 metais per vieną savo viršininką tapo nuskriaustas, laikosi ne blogai. Beto, yra čionais nuo tulo liko įsikurusi Liet. kooperatyviška valgomų daiktų krautuvė (bučernė), kuri kaip rodos, laikui bėgant galės nešti pilną įkurėjams—akcionie-

riams, ir badai yra SLA. kuopa; taip gi LSS. 61 kuopa. Pastaroji yra suorganizuota bene pabaigoj 1906 metų ir vadovaujant drg. S. Danilevičiui, yra veikus platinime apšvietos, bei klesinio susipratimo tarpe vietinių lietuvių daugiau, negu viršminėtas visas sykiu paėmus.

61 kuopos laikyta viešos prakalbos, paskaitos ir referatai po 2-3 kas mėno. Bet dabar, apleidus drg. S. D. ir kitiems veikėjams šį miestą, 61 kuopai grėsia pakrikimas. Geistina, kad kuris iš arčiaus gyvenančių apšviestiesnių sąjungiečių, kaip antai drg. L. Grikštas, kuris dar badai ir Mass. rajono organizatorium, atsilankytų čionai ir pasistengtų sutvarkyti minėtą kuopą.

U. M. Genys.

KENSINGTON, ILL. LSS. 137 kuopa nutarė laikyti savo diskusijų susirinkimus kas antrą subatvakari.

Pirmutiniu klausimu buvo: «ar tauta, ar socializmas atneš didesnę naudą». Susirinkimas atsibuvo liepos 23 dieną vakare, ant kurio ir iš Chicagos buvo atsilankę trys tautiečiai(t). Publika buvo prisirinkę nemažai; atsilankiusiems ištariam ačių ir trokštame, kad ir ant toliaus kuoskaitlingiausia atsilankytų. Antras ginčų vakaras atsibuvo Augusto 6 d. 7 val. vakare, klausimai «koks skirtumas tarp socializmo ir anarchizmo ir katras atneštų didesnę naudą žmonijai».

Linksma būtų matyti, kad ir kitos LSS. kuopos rengtų tokius vakarus lavintų, kviestų minią prie įieškavimo tiesos, nieko kito, kaip tik tiesos. O kaip ant teisingų pamatų starysim savo idealą, tada nebijosim jokių užsipuolimų.

Nenuleiskim rankų, bet stokim prie darbo kaip drąsus laisvės karžygiai. Motom kasdieną, jog liaudis eina pirmyn, galime tikėtis, jog sulauksim gaudynės, kad nupuls refėziaz nau suvargintų rankų proletaro. Taip kaip 1865 metai sulauzė refėziaz ant rankų juodveidžių, o šitas dvidešimtas šimtmetis pradėjo tarpinti refėziaz nuo mūsų motinų ir sesučių rankų, ir ateis laikas, kad ir proletarė ir motina žmonijos, paduos mums nuvargintą ranką ir padės darbą varyti pirmyn. O jos išliuosavimas tik galės visur laisvę padaryti.

Prie mokslo!— prie mokslo!... Imk plunksną į ranką, jau miegot pakanka, o su mokslu greičiaus iškovosim geresnį buvį. Eikim pirmyn, o ateis laikai, kad mus laisvai apšviet šviesi saulutė savo auksiniais spinduliais ir nudziovins ašaras nuo nuvargintos minios veido.

Dausų Aidai.

GARDNER, MASS. Darbai eina neblogai, kas moka amata, tai tas gauna greičiau ir geresnį užmokestį

Darbininkų išnaudojimas taipgi didelis; nėra daug ką kalbėti apie buržujus kitų tautų, kurie engia mus darbininkus, bet noriu pranešti savo draugam socialistams, apie mūsų tautiečius, kurie rėkia visa gerkle: «Męs tautiečiai gelbėkime save, juk męs esame vienos motinos vaikais, turi būti pas mus vienybė ir broliška meilė». Na, tiek to, eisiu prie dalyko.

Jau bus trys mėnesiai, kaip numirė S. Barzdelis, kuris prigulėjo prie SLA. 156 kuopos. Žinoma pareikalavo iš SLA.

Centro valdybos kad išmokėtų vėlioniu posmertinę ir tie atsisakė mokėti.

Liepos 10 dieną buvo susirinkimas SLA. 156 kuopos gana trukšmingas. Nutarė mėnesinę mokesį nusiųsti į centro izdą pakol posmertinę neišmokės.

Ar negeriausiai būtų, kad numirusį SLA. narį nusiųsti Centro valdybai ir tegul išsikepę suėda.

Draugai, ar ne laikas mumis patiems susiprasti ir be tau tiečių pagalbos savo gyvenimo reikalais rupintis?

Socialistas.

BRADDOCK, PA. Berželio 26 dieną, atbuvo pra kalbos, surengtos per LSS. III-čio Rajono komitetą.

Kalbėtojų buvo LSDP. atstovas drg. A. Baranauskas. Nors «kapucinas» Kazimieras aplankydamas Homestead bažnyčią prisiekdino žmones, kad neitų į socialistų prakalbas ir neskaitytų jų laikraščių, knygų ir tt., žodžiu sakant prisiekdino žmones, kad liktų tamsybė, kad geriau jam sektų si kailis lupti vargšams darbininkams, bet žmonės matomai jau nelabai tiki tam tėvui tamsybės ir į prakalbas žmonių prisirinko dar skaitlingiau ir su užsiganėdinimu klausėsi prakalbos drg. Baranausko, kuris kalbėjo du kartu; pirma kalba užėmė 2 val. antra 1 val.

Tapo atgaivinta Broddocke LSS 93 kuopa, prie kurios prisirašė 10 narių.

Tikimės, kad Braddocko lietuviai nustos tikėti į tamsybės apaštalus, panašius Kazimierams. Ča apie tamsybės apaštalo pamokslus, kuriuos jis sakė Homestead, nieko neskysiu, tik tiek turiu pasakyti, kad tas Kazimieras, tai tikras tamsybės tėvas, žmogus neturįs jokio moral škumo, nė supratimo, lygiai stovi išsilavinime su tamsia kaimo davalta.

Kalba dra. A. Baranausko labai susirinkusiems žmonėms patiko, nes tokioj šilumoj publika svetainėj užsilaukė nuo 2 val., net iki 7:30 vakaro. Drg. Baranausko apsilankymai napasilieka be pasekmių ir atneša daug naudos, dėl lietuvių proletarų.

B. Koudrotavičius.

SAJUNGOS REIKALAI.

V.K-to Referendumas N 17.

Kadangi dabartinis apmokėjimas V.K-to Sekretoriaus lėšų yra neteisingas, nes tie rajonai kurie neduoda atstovų į V.K-tą arba tos kuopos, kurios nepriklauso prie rajonų nepaneša jokių V.K-to lėšų, ir prieg tam gana didelė kliūtis su rajonais, kuomet prisieina V.K-to Sekretoriui išskolektuoti bilas, tuomet negalima savo idėjų pinigų atgauti nė per metus (panašų atsitikimą jau turime su drg. P.Norkaus bila), todėl įnešu V.K-tui, kad

V.K-to Sekretoriaus lėšos turi būt apmokamos iš Sajungos izdo, perijodiškai, kaip apmokama Centro Sekretoriui.

Darbo V.K-to Sekretoriui yra daug, ypač, kad nėra hektografo; tiesa V.K-to Refer. 8 tapo nutartą nupirkti, bet kasgi iš to nutarimo, kad pinigų nėra nupirkimui. Aš iš savo uždarbio vos teįstengiu suėdyti ant krasos ženklelių, be kurių nė įnešimų nebūtų galima išsiuntinėti. Taigi hektografas yra būtinais reikalingas, bet nuo rajonų nieko negalima tikėtis. Jei V.K-tas nenorės da-

ryti išėjimo iš to padėjimo, tai apleisiu V.K-to Sekr. vietą.

V.K-to Sekretorius *J.K.Gilius.*

Įnešimas perėjo per V.K-tą ir priimta su 6 balsais už., prieš 1 balsą prieš ir du susilaikiusius. Susilaikė motyvudami:

Vienas — Atsisakau balsuoti, jog įnešime nėra pabriežta, kiek tos algos V.K. sekretorius reikalauja ir tt.

Antras — Atsisakau nuo balsavimo, kadangi bereikalingai čia diskusijos iškyla, taigi patį dalyką atidėti C.K-tų konferencijai.

Passaic, N.J. 24, VII, 10.

V.K-to Sekr. *J.K.Gilius.*

New York, 28, VII, 10.

L. S. S. Centro sekretorius *Aug. Purvis.*

LSS. Referendum «III» 1910 m.

34 kp. įnešimas, tilpęs «Kovos» N27 tapo paremtas per 19-tą kp., todėl tas įnešimas eis per S-gos referendumą, ir tas klausimas linkui perkeitimo dabartinių LSS. referendumų tvarkymo taisyklių bus apkalbamas «Kovoj», kuri bus atdara iki *September 15 ž.m.*

Kuopos, kurios nori paduoti savo amendmentus prie to įnešimo, turi juos prisiųsti nevēliaus *August 30 ž.m.*

N.Y. City 31, VII, 10. LSS. Centro sek. *Aug. Purvis*

Mums būtinais reikia mašinos.

Visiem žinoma, jog rankų darbas negali išlaikyt konkurencijos prieš mašinų darbą, nes mašinos darbas daug išnašesnis ir pigiau apsieina. Todėl ir «Kovos» spaustuvė prie dabartinių sąlygų, neturėdama mašinos raidžių statomų, negali joku būdu susilygiat darbo išnašume su kitomis spaustuvėmis; netik ką negali susilygint darbo išnašume, bet nė didesnių spandos darbų negali gaut, ir priežasties, kad rankų darbininkui reikia užmokėti 5 kis kartus daugiau negu mašininiui. Pavyzdžiui: statėjui raidžių rankiniu, už 1000 emsų mokama 35-45c., kuomet mašina statant moka tik 8-12c. Rankom statytą darbą negalima priimt pigiau, idant bent kiek turėt pelno, kaip 65c už 1000 emsų, kuomet mašina padirba už 35-40c.

Rankom statoma «Kova» apsieina \$22.00 kožnas numeris, ir tai nenorima dirbt, nes darbininkui iš tos mokes ties sunku pragyvent. Mašina gi statant reikėtų mokėt tik \$9.00 iki \$12.00. Manau, jog iš augščiau pasakyto bus aišku kiekvienam, jog «Kovos» spaustuvė be mašinos raidžių statymui ilgiau apsieit negali. Berods ji iškarto prekiuos nemažus pinigus, bet idėti pinigai kas savaitė patįs per save duos sąjungai didelį pelną. Mašiną galima pirtk apie už \$2.400, įmokant iš karto \$500, likusius išmokant po \$50.00 kas mėnuo. Imant į atydą, jog «Kovos» statymas mašina apsieitų kas savaitė pigiau apie \$8.00, tą darbą ant mašinos gali padaryt per dvi dieni, ilgiausia per 2½, tad dar prie kitų darbų statymui knygų ir šiaip kas tik atsitinka spaustuvėj, liekasi apie tris dienos suviršum. Todėl iš mašininio darbo drąsiai galima tikėtis pelno nemažiau \$50.00 kas mėnuo. Čion paminėtas pelnas tai jau būtų kaip perviršis rankinio darbo.

Manau, jog draugai ši mano atsišaukimą ims į atydą ir neilgi trukus sumes po \$1.00 ir kaip matant mūsų spaustuvė stos lygi su kitom didelėm spaustuvėm ir be jokios baimės galėsime stot į kovą prieš savo priešus, išleisdami ne vien laikraštį, bet ir daugelį mokslinių knygų lengvai galima bus išleisti, ko dabar padaryt negalima. Prie to reikia pastebėti, kad «Kovos» raidės jau nudilusios taip, kad greit reikės naujas pirkti, anos vėl sudils, kuomet statant mašina kaskart naujos raidės liejasi ir niekad nesudyla, ne po atspaudinimui vieno numerio jos vėl tarpinamos į metalą.

Dėl aiškesnio priedimo mašinos naudingumo, pridursiu čia da faktą. Štai «Laisvosios Minties» Bendrovė, turėdama savo mašines atidavė statyti mašina, nes kiekvienas numeris apsieina maš-

tr. vietą.
J. K. Gilius.
 sais už, prieš 1
 idami:
 pabrėžta, kiek
 reikalingai čia
 konferencijai.
J. K. Gilius.

Aug. Purvis.
 remtas per 19-tą
 ir tas klausimas
 tvarkymo taisyk-
 September 15 š.m.
 tus prie to įneši-

r. Aug. Purvis

kyt konkurencijon
 našesnis ir pigiau
 rtinų sąlygų, ne-
 u būdu susilygin-
 ką negali susily-
 rbų negali gaut, il-
 okėti 5 kis kartus
 raidžių rankiniui,
 statant moka tik
 pigiau, idant bent
 et mašina padirba

kožnas numeris, ir
 sties sunku pragy-
 00 iki \$12.00. Ma-
 enam, jog «Kovos»
 psieit negali. Be-
 įdėti pinigai kas sa-
 a. Mašiną galima
 kusius išmokant po
 » statymas mašina
 a ant mašinos gali
 dar prie kitų darbų
 istuvėj, liekasi apie
 o drąsiai galima ti-
 n paminėtas pelnas

ms į atydą ir neigti
 paustuvė stos lygi
 galėsime stot į kov-
 , bet ir daugelį mok-
 labar padaryt negali
 aidės jau nudilusio
 vėl sudils, kooms
 niekad nesudėla, su-
 namos į metalą.
 gumo, pridursiu čia
 ē, turėdama savo nu-
 meris apsieina maš-

na statant tik \$40.00.

Jeigu mano sumanymui draugai pritaro, tad į mėnesį laiko ga-
 lima būtų «Kovą» ir knygas statyti mašina. Dar būtų daug kas
 pasakyti iš praktiškosios pusės, bet tikiuosi, kad draugai ir iš to
 supras reikalingumą mūsų sąjungos spaustuvei mašinos. Laukiu
 atsiliepimo draugų.

«Kovos» administracija per *J. Grinius.*

Krasos Dėžutė

Žemaitis. Straipsnelis visai nėra kritikuojančiu Špoko straip-
 snelius, vien tik atkreiptas prieš ypatą. Ypatišku polemiku «Ko-
 voj» talpinti neleidžiama, prie to rašant prieš ypatą reikia pasira-
 šyti savo tikrą pavardę. Kadangi statote reikalavimą, kad straip-
 snio netrumpinti, negalime sunaudoti nė to, kur eina apie 119 kp.
 apginimą, arba užginėjimą Špoko neteisingų žinių skelbimui.

Martino Anukas. Dalykai maž-daug paaiškėjo Centro Komit-
 etų suvažiavime ir apie tai nėra reikalo daugiau ginčyties, nes tai
 bergždžias ginčas.

LSS. 55 kp. Prisiųsta redakcijon vardai aukavusių prakalbo-
 se NS. Pittsburgh, Pa., pinigų, kurių suaukauta \$9.16, bet nepa-
 sakyta kokiam tikslui pinigai aukauti ir kam tie pinigai yra pa-
 siųsti, nes «Kovos» administracija ir redakcija jų negavo.

LSS. 117 kp. per B.K. Kondratavičius. Rezoliucija linkui su-
 sijungimo LS.Sąjungos su Socialist Party, reikalaujanti kitų kuopų
 parėmimo yra įnešimu visos sąjungos referendumui, o kaipo
 toksai turi eiti oficijališku keliu per Centro sekretoriaus registra-
 ciją, todėl ir pasiųsta tas įnešimas sekretoriaus suformulavimui.

Darbas reik syki užbaigti.

Pagarsinus man apie Atlas Trading Asociacijos presi-
 dento A. M. Jocio suktybes, kurios privedė prie nubankruti-
 nimo «Progresą», kaip lygiai ir pačią At. Trad. Ass'n., daugelis
 dabar klausinėja ką daryti, kad įdėtus pinigus atgauti? Į
 tą klausimą atsakyti yra nelengva. Bet visų pirmu reikalingi
 yra prirodymai A.M. Jocio apgavysčių. Kas turi laiškus,
 kuriuose A.M. Jocis rašęs apie farmas, fabrikus ir kitokius
 užvedimus, sakydamas, kad viską tą turi At. Trading Ass'n.,
 arba su kitokiais melais stengėsi ištraukti pinigus ant savo šė-
 rū, tokius laiškus kas tik turi, privalo man priduoti.

Kas yra ką-nors orderiavęs ir orderio negavęs, gavo lai-
 kus nuo Jocio, kad orderį išsiuntęs, bet pačtas ar expresas
 pragaišino, tokius laiškus išvertus į anglšką kalbą privalo
 priduoti pačtui. Kas siuntė pinigus per pačto «Money Or-
 der», bet tavoro negavo, taipgi privalo per pačtą pajieškoti
 savo pinigų. Pačto apvaginimas yra kriminališku prasizen-
 gimu, už ką pati valdžia gal paimti apgaviką nagan. Visoki
 kiti darodymai Jocio apgavystės, taipgi yra reikalingi, kad
 užvesti provą prieš jį ir uždėti areštą ant jo turto, kokis yra.
 Nors vargiai galima bus atsilyginti sau išvilotus pinigus, bet
 reikia padaryti galą Jocio apgavystėms, kad apsaugoti kitus
 nuo apgaviko, kuris regis, vėl, jau po kitu vardu rengiasi biz-
 nį varyti.

Turintieji kokius dokumentus, siųskite mano antrašu:

J. Stirbis 1815 E. Moyamensing Ave.

Philadelphia, Pa.

PASTABA: Daugelis kreipiasi su klausinėjimu «Ko-

vos» redakcijon, bet redakcija jokių prietikių su minėta At.
 Trad. Ass'n. neturėjo ir neturi, todėl mes nieko tame pagel-
 bėti negalime kaipo neinteresuotos ypatos. Talpiname prane-
 šimą drg. J. Stirbio, kad tie klausinėtojai žinotų prie ko
 kreiptis ir ką turi daryti. Red.

Pranešimas III-čio Rajono draugams.

LSS. III-čio rajono konferencija atsibus Rugpjūčio 14 d. š. m.
 Courtny, Pa. drg. Lekavičiaus svetainėje, prasidės 12 val. dieną.

Draugai arba kuopos, privalo pasirūpinti prislūst savo įneši-
 mus ir atstovus į konferenciją. Geistina, kad delegatai turėtų nuo
 kuopu mandatus. Taipgi geistina matyti atstovus šioj konferenci-
 joj nuo naujai susitvėrusių LSS. kuopų, irgi proga kuopoms prisidė-
 ti prie rajono, kurios lig šiol dar neprisidėję. Yra daug svarbių rei-
 kalų aptarti, draugai neužmirškite savo priedermių.

Apart to, bus išduotas raportas iš atsibuvusios konferencijos
 Centralinių Komitetų, kame galėsite girdėt tikrą mūsų Sąjungos
 stovį.

Rajono sekret. B. Kondratavičius.

Detroit, Mich.

LSS. 116 atsibus mėnesinis susirinkimas 21 d. Rugpjūčio 2:30
 val. popietų, jums jau žinomoj vietoj. Todėl draugai meldžiu
 kuoskaitlingiausia atsilankyti, podraug ateikit ir tie, kurie ketinat
 prisirašyti prie vietinės kuopos; atsiveskit ir naujų draugų prisira-
 šymui. Susirinkit skaitlingai, nes yra labai daug svarbių reikalų.
 Organ. F. Gražinskas.

Susirinkimai.

LSS. 83-čios kuopos laikomi kas pirmą petnyčią po pirmam
 kiekvieno mėnesio, svetainėje p. A. Millerio, 27 Hudson Ave.
 Brooklyn, N. Y. Todėl draugai skaitlingai susirinkite.

Sek. A. Baltaitis.

**BUK
VYRAS**

50,000 KNYGU

Vysai Dykai Del Viru

Ta knyga yra stebuklinga ir siusta yra tyk del vyrų. Knyga ta prastais, suprastais žodžiais pasaka kaip gal atgauti vyriškumą, išgydyti nuo užnuodijima krauja arba sypili, nubiegima sieklos, patrotitu stypribe, pėnkus ir kitus išmetimus, negromulavima, patrotitu stypribe, pylva, kiapenu, inkstu ir pusles ligas, ruma-tizma, gonorrhoea arba triperi, naujai igautas lygas, strictura ir vvsas vyrų lygas, gal buti išgydomas sava namuse privatiškai, slapta ir labai pygjai.

Ta, dykai igauta knyga, pasakis jums kodėl jus kentat ir kaip galeit galutinai išgydyti. Knyga ta yra kra-tuvė žinios, katrus ture žinoti kožnas vedes arba nevedes vyras. Ta knyga yra parašita par Daktara, katras atsydave ilgo lajka tyrinejimu tu, specialisku lygu. Tem kit, jog ta knyga yra siusta vysai dykai, užmokam už pačto, ing užpečėtita konverta. Nesiusk pėnkoku pinignu, tyk parašik sava varda, ir adresa ant žemiaus paduotu kuponu, katru siusk mums šendena.

DYKAJ GAUTOS KNYGAS KUPONAS.

DR. JOS. LISTER & CO., L 903 22 Fifth Avenue, Chicago:
 Godotinas Tamista: Pagal Tamistos prizadiejma, aš noriedžiau jog Tamista prislustumei man vysai dykai vėna jusu knyga del viru.

Vardas.....
 Adresas..... Steltas.....

Keystone Phone Main 14-28
Bell Phone Lombard 2506 A.

VISIEMS ŽINOMAS
DR. PHILIP ROVNO
423 PINE ST., PHILADELPHIA, P. A.

Prisimimo { Iki 10 u ryto. Nuo 2 iki 3 P. M.
valandos: { Nuo 6 iki 8 vakare.
Galima susikaboti rusiškai ir lenkiškai.

DR. RICHTER'S
"PAIN-EXPELLED"

Su vienu buteliu
Pain Expelerio

Galit askausmu giltine praginti. Siems vaistams dėl sutepimo negal joki kiti lygintis. Niekas neduodu teip greito palengvimo ir pastovėnai skausmuose Romatizmo, Neuralgijos, Išsisukimo, Sudurdimo t. t. Gaunami visose aptiek. už. 25 ir 50c

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl st., New York.

Temykit ant Ankerio
ženkl apsaugojimo

KATALIOGAS DYKAI!

Kas Nusipirks Naują juokingų dainų Knygėlę dainų Vainikėlis' kurios prekė **15 cent.** tam Prisiųsime **Kataloga Dykai.** Tame kataloge Telpa aprašymai, apie Elektrišky krutancijų paveikslų mašinas. **Magiszkas Sztukas,** lempas, visokių gatunkų knygas, drukuojemų mašinėliu **Armoniku** koncertinu Britvu, Laikrodėliu, Auksinių rašomų plunksnu, Spilky, Ziedų, Lenciugėliu, Strielby ir tt. **George A. Pupausky & Co. Dep. 1** 2342 S. Leavitt St. Chicago, Ill.

PARANKIAUSIAS DARBO ŽMONEMS LAIKRAŠTIS**"RANKPELNIŠ"**

Laidžiamas L. S. S. Didžiojoje Britanijoje. Eina kas savaitė. "RANKPELNIŠ" stovėdamas ant darbininkų reikalų sargybos, rupinasi sutelkti žinlas apie darbininkų judėjimą įvairiuose kraštuose. "RANKPELNYJE" tilpsta apart žinių ir moksliski straipsniai, apysakos, statistikos ir t. t. In šitą skyrių rašo įžymeslejie Europos lietuvių rašėjai. "RANKPELNIŠ" kaina: metam \$1,50 pusei metų 75c, trims mėn. 40c. Pinigus ir laiškus reikia siųsti šiuo adresu:

"Rankpelnis" Lily Bank, Bellshill SCOTLAND

Reikaludamas numerlo pažūrėti įdėkite stampą už 2c.

Labai smagu skaityt "BALTRAMIEJAUS NAKTIS".

Šitoje knygoje atrasi daugiau juokų nekulp dešimtyje juokdaringuose laikraščiuose per 10 metų, daugiau patiekos ne kaip išgeriant 10 bačkų alaus, daugiau gerų rody, perserģėjimų, ne kaip visuose senmergių, gyvenasių ir davatkų lelstuose ir daugiau smagus pakutenimo, ne kaip per rugpjūtę ant šalinų vakare klerikai su merginoms ir tt. Jeigu neturi tos knygos, tai nelauk ne menesio, ne dienos, bet tuojau pasiuskie 75c., o apturesi, adresuojant:

J. Naujokas, 120 Grand str., Brooklyn, N. Y.

Apturesj tą knygą tuojau patogiai atsisesk ir skaitydamas ją turesi daugiau džaugsmo, ne kaip už 75 dol. radęs, daugiau karšćio, negu klebonas nuo davatkos.

Į Skaltytojus.

Gerbemieji! kurių prenumerata dar likosi neatnaujinta, malonėkite nevilkinti, bet prisiųsti užmokestį atnaujinimui idant nesu sitrukdytų laikraščio siuntinėjimas.

Kovos administracija.

SUSIRINKIMAS

Susirinkimas L. S. S. 2 - tros kuopos Scranton, Pa. vtsibus 14 - tą dieną Rugpjūćio, Nedėlio 4 - tą valandą popietų, svetainėje Vynkel Štain & Harvich, 110 W. Market, St. «Providence» Pa. Turtų Rašt. M. Šalna.

Draugai skaitykit ir platinkit**"Kova"****M. Rosenbaum,****SENIAUSIA**

Lietuviška Banka
Philadelphijoje, Pa.

Parduoda laivakortes ant geriausių linijų laivų.

Išmains pinigus ir išsiunčia po gvarancija į visas šalis svieto. Atlieka tą greitai, atvangiai ir pigiai.

Agentūra geležinkelių tikiety.

Parduodame geležinkelių tikietytus į visus miestus Jungtinių Valstijų.

605 So. 3-rd st. Philadelphia, Pa.

LAISVOJI MINTIS

Vienintėlis mokslo ir literatūros iliustruotas mėnesinis laikraštis, talpinantis rimtus ir gerai apdirbtus straipsnius iš įvairių mokslo šakų: *istorijos, kultūros istorijos, gamtos mokslų, draugijinių mokslų ir t. p.*, kaip lygiai originališkai parašytas apysakas iš mūsų gyvenimo. Kaina metams \$2.00, pusei metų \$1.00, į užsienį \$2.50:

Kas, prisijusdamas mums prenumeratą, prisiųs iškirpęs ir ši apgarsinimą, tas gaus dovaną knygomis: užsirašantiems ant metų duodame knygų už \$1.00, užsirašantiems pusei metų — už 50c.

PASISKUBINKIT — DOVANAS NEILGAI TEDUOSIME.

Adresas: "LAISVOJI MINTIS" 1401 N. Main ave., SCRANTON, Pa.

Reikalauose Literatūros Fondo.

Jau sviršum du metai kaip mūsų sąjunga metų bėgije vos įstenge išleisti po pora mažų brošurėlių, kurios irgi padaromos gana su vargu iš priežasties nedatekliaus pinigų. Argi nebutų galima sąjungai daugiau naudingų knygų išleisti? Jug dienos klausimas, pats per save gamina medegą ir noroms nenoroms spire mūsų liaudi jau prie didesnių ir gyveninių reikalavimų. Idant liaudies užganėdit dvasiškus troškimus, mūsų neatidėtina pareiga kuo daugiausiai išleisti populiariškų raštų.

Štai dabar per «Kovą» eina du gana gyvi gyvenimo klausimai, kuriuos būtina reikėtų atspausit atskiras knygetes. Pavyzdin: «Socijaldemokratų mokslo pamatai» ir «Pinigo istorija». Argi pasiganėdinsime tuo, kad tik «Kovoj» tilps? Draugai! Prisdėkite tik su našlės skatikėliu, o bus nuveiktas didelis darbas. Męs literatūros fondą visai užmiršom. Todėl atspaudinimui minėtų veikalų aukauju 1.00. Manau, jog ir kiti draugai neatsisakys tą padaryt, kuomi prigelbėsime S-os izdui ir užganėdinsim liaudies dvasiškus troškimus, «Kovos» Adm. per J. Grinius.

Pranešimas.

Šiuomi pranešame, jog jau sulaukėme ir 5-tą No. «Visuomenės». Prekė 25c. Kartu NN. 1-2-3-4 ir 5-tas, tik už 90c. Kurie norite tą naują pirmėivišką laikraštį skaityt, prisiųskit krasos ženkleliais užmokestį «Kovos» Administracijai, o touj bus jums prisiųsta Adresuokite sekančiai:

«KOVA»

1815 E. Moyamensing Ave., Philadelphia, Pa.

J. J.
P. J.
J. J.
Ma

J. J.
LA
KO
SA.

Kie
bina,
Va.
gana,
kaina
tarp li
užsiri
gaa.
šios ut
tintat

JOI

NAU
ka vald
karto,
darbini
Nor

Gražns
dvi ran
Soc
dauglat
nos žen

Ši
Prekė
tą nauj
užmok
Ad